Коммунистийн парте боацарийн блока йоккха котало

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

СВЕТ арадувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

24 (2649) | Ера, 22 март, 1962 шу. | Мах 2 кеп.

1962 шера 18 марта хиннача хоржамий итогий хьакъехьара СССР Лакхехьарча Совете даьча хоржамашта йолча Централыни хоржама комиссе

ХОАМ

ХьалхагІа Централыни хоржама комиссе хоам баьча тайпара, 18 марта СССР Лакхехьарча Совете хинна хоржамаш советски халкъа политически хьинар лаккха айденна а долаш чакхдаьлар. Хоржамий итогаша цІаьккха а хьахьекхар советски общества морально-политически цхьоагІо лакха хилар, социалистически демократи толаш хилар.

1962 шера 18 марта СССР Лакхехьарча Совете хиннача хоржамашта тІеххьара итогаш яьй Централыни хоржама комиссе. Централыни хоржама комиссена гучадаьннад ерригача окружной хоржамий комиссеша бокъонца хоржамий хьакъехьарча Положене тІа яххача тайпара кхажамий лоархІам бань хилар а хІара хоржама округе хоржамий результаташ оттаяь хилар а.

Окружной хоржама комиссеша даьча лоархІамех ерригача СССР-е харжархой спискашта юкъебихьа харжархой 140.022.359 саг ва, царех хоржамашка дакъа лаьцараш 139.957.809 саг, е 99, 95 процент.

Союзни республикашкара берригa харжархой а хоржамашка дакъа лаьца харжархой а укх боараме ба:

Союзни республикаш	Берригa харжархой	Хоржамашка дакъа лаьцараш	Процент
РСФСР	78.725.696	78.683.883	99,95
Украински ССР	29.488.316	29.481.232	99,98
Белорусски ССР	5.346.550	5.344.434	99,96
Узбекски ССР	4.769.190	4.768.841	99.99
Казахски ССР	6.264.564	6.263.398	99,98
Грузински ССР	2.643.145	2.643.060	99,99
Азербайджански ССР	2.194.501	2.194.408	99,99
Литовски ССР	1.856.727	1.855.301	99,92
Молдавски ССР	1.864.015	1.862.582	99,92
Латвийски ССР	1.593.258	1.590.601	99,83
Киргизски ССР	1.246.959	1.246.539	99,97
Таджикски ССР	1.158.487	1.158.436	99,99
Армянски ССР	1.063.553	1.063.288	99,98
Туркменски ССР	914.965	914.903	99,99
Эстонски ССР	892.433	886.903	99,38

СОЮЗА СОВЕТЕ ДАЬЧА ХОРЖАМИЙ ИТОГАШ

Союза Совете хоржамаш дара 791 хоржама округ вІашагІъеллай. Массайолча хоржама округашка хиннад хоржамаш. Союза Совете депутатий кандидаташта тІехьа кхадж тессаб 139.210.431 саго, царех хул кхадж тоссача дакъа лоацаш хиннарех 99,47 процент. Духьала кхадж тессаб 746.563 саго. СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамий хьакъехьарча Положене 88 статьяга хьежача нийса йоацаш лаьрхІай 815 хоржама бюллетень.

Хьаоттабаьча кандидаташта тІехьа дуккха дукхагІчар кхадж тессаб, хІаьта уж берригаш а депутаталла а хержаб.

Союзни республикашка гІолла Союза Совете даьча хоржамий итогаш лохехьа я:

Союзни республикаш	Кандидаташта тІехьа тесса кхажамаш цифращца лаьрхІача	Процент
РСФСР	78.105.309	99,26
Украински ССР	29.413.239	99,77
Белорусски ССР	5.332.600	99,78
Узбекски ССР	4.754.004	99,69
Казахски ССР	6.229.802	99,46
Грузински ССР	2.640.588	99,91
Азербайджански ССР	2.189.614	99,78
Литовски ССР	1.853.451	99,90
Молдавски ССР	1.859.318	99,82
Латвийски ССР	1.585.562	99,68
Киргизски ССР	1.239.990	99,47
Таджикски ССР	1.155.318	99,73
Армянски ССР	1.061.883	99,87
Туркменски ССР	910.187	99,48
Эстонски ССР	879.566	99,17

КЪАМИЙ СОВЕТЕ ДАЬЧА ХОРЖАМИЙ ИТОГАШ

Къамий Совете хоржамаш дара 652 хоржама округ вІашагІъеллай, цу даькъе: Къамий Совете деча хоржамашта союзни республикашка 375 хоржама округ, 220 — автономни республикашка, 40 — автономни областашка, 10 — национальни округашка. Хоржамаш хиннад массайолча хоржамий округе. Къамий Совета депутатий кандидаташта тІехьа кхадж тессаб 139.391.455 саго, уж хул кхадж тоссача дакъа лоацаш хиннарех 99,60 процент. Духьала кхадж тессаб 564.155 саго. СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамий хьакъехьарча Положене 88 статьяга хьежача нийса йоацаш лаьрхІай 706 хоржама бюллетень.

Хьаоттабаьча кандидаташта тІехьа дукхагІбараша кхадж тессаб, уж депутаталла а хержаб.

Союзни республикашка гІолла Къамий Совете даьча хоржамий итогаш лохехьа я:

Союзни республикаш	Кандидаташта тІехьа тесса кхажамаш цифращца лаьрхІача	Процент
РСФСР	78.279.687	99,49
Украински ССР	29.419.223	99,79
Белорусски ССР	5.335.346	99,85
Узбекски ССР	4.752.605	99,66
Казахски ССР	6.227.005	99,42
Грузински ССР	2.641.118	99,93
Азербайджански ССР	2.189.283	99,78
Литовски ССР	1.853.301	99.90
Молдавски ССР	1.860.915	99,83
Латвийски ССР	1.587.675	99,80
Киргизски ССР	1.238.443	99,36
Таджикски ССР	1.151.795	99,45
Армянски ССР	1.061.663	99,85
Туркменски ССР	911.491	99,62
Эстонски ССР	881.905	99,36

Автономни республикашка, автономни областашка, национальни округашка Къамий Совете хоржамаш де дІаяздаь берригa харжархой цу автономешкара 12.057.479 саг хилар, царех хоржамашка дакъа лаьцараш 12.052.744 саг, е 99,96 процент, царех депутаталла бохийтача кандидаташта тІехьа кхадж тессаб 11.968.855 саго, е 99,30 процент бараша. Духьала кхадж тессаб 83.848 саго. Хоржамий хьакъехьарча Положене 88 статьяга хьежача нийса йоацаш лаьрхІай 41 бюллетень.

Централыни хоржама комиссе, окружной хоржама комиссеша хьаеннача материалашка а хьежа, хоржамий хьакъехьарча Положене 38 статьяга хьежжа дІаяздаьд массайолча хоржама округе СССР Лакхехьарча Совете депутаташ херджа хилар.

Берригa хержар 1.443 депутат ва, царех 791 депутат Союза Совете, 652 депутат Къамий Советеи.

Херджа баьнна берригa депутаташ коммунистийн парте боацарийн халкъа блока кандидаташ ба.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ДАЬЧА ХОРЖАМАШТА ЙОЛА ЦЕНТРАЛЬНИ ХОРЖАМА КОМИССИ.

1962 шера 20 март.

ГІУЛАКХАШЦА ЖОП ЛУРГДА ВАЙ ПАРТЕ ТІАХЬЕХАМА

Вай парте а дерригача советски халкъа а вахаре боккха лоархІам болаш хІама да дукхаха йоаццаш хинна КПСС Централыни Комитета Пленум. Цу Пленумо йийца а йийцай къоабал а яьй «Коммунизм хьалъяра хІанзара этапи юрта боахама деш дола кулгал тоадара партена хьалхашка латта декхараши» яха КПСС ЦК Хьалхарча секретара новкъоста Н. С. Хрущева доклад. Новкъоста Н. С. Хрущева доклада тІа а хІаьта иштта Пленумо тІаийцача кхыча документаш тІа а масса а оагІорахьара кІоаргга анализ яьй хІанз юрта боахаме латтача гІулакхашта, гарггарча хана из чІоаггІа дегІабоалабара де деза хоадамболлаш дола гІулакхаш белгалдаьхад.

Парти масса хана а хиннай хІанз а я ялат, дулх, шура, кхыйола продукташ йоахилга лакхдара йоакхо еш. Цудухьа лаьттанцареи хьайбашкареи йоаха продукташ яхара хьакъехьа тІеххьарча шерашка доккхий толамаш даьхад вай. ХІаьта а хІанз парте духхьал дІакхайкаду советски халкъага юрта боахам дегІабара темпаш хІанз а промышленность дегІаяра темпаел лохагІа а я, дегІаухаш латта бахача наха эшараш кхоачашдеш а яц яхаш.

Ший Кхайкарал тІа Централыни Комитето тІахьех юрта боахама къахьегамхой укх шерре а хІара республике, крае, область, хІара районе, колхозе, совхозе юрта боахама продукташ йоахача хоадамболлаш дола керда толамаш дахара. Йий-хьогІ вай из декхар кхоачашдара эша торонаш? Бакъда, йолаш я.

Хьаэцаргья вай воай республика. Юртбоахама продукташ йоахилга алсамдаккхара керттера торо я лаьтта. ДІадийнар дика хьувкъаш да вай республикера лаьтта. Цу лаьттах пайда мишта эц, малагІа культураш я цу тІа дІаювраш, миштад цар хьувкъамаш — уж да юртбоахам дегІабара боарам лакхбара эггара лоархІамегІа дола гІулакхаш. КПСС XXII съезд хиллалца йолча хана дукха ювш хиннай вай республике баьцаши кхыйола кІезига пайда боала культураши. ХІанз эггара хьалха вай колхозашеи совхозашеи де дезар да Пленумо зенне а мегаргйоацаш а лаьрхІа траво-польни система дІа а яьккха сихха пропашни система юкъейоалаяри укх 1962 шерре а кІезига пайда луча, во хьувкъача культураштa меттел боахама пайданагІа йола, ялати доакъари дукхагІа лургдола культураш дІаери.

Йоккха талант йола организатораш, специалисташ, новатораш ба Нохч-ГІалгІайче. Еррига республика сийрдайоах вай маякаша, хьажкІаш, шекара свекла, баьца дaараш дика хьувкъадара, общественни хьайбай продуктивность лакхъяра, техниках бокъонца пайда эцара гІулакхаш дика карадерзадаьча говзанчаша. Царна юкъе ба Ерригача Россе хьажкІаш лелаерий социалистически яхье «РСФСР дикагІа вола хьажкІаш лелаер» яха цІи яьккха наьсархо О. Мальсагови шаьлахо А. Зармаеви, Грозненски районерча шурий совхозера хьакхарч лелаер Шарупов, иштта кхыбола колхозхойи совхозий болхлойи. Партийни организацешта, юртбоахама органашта хьалхашка латта декхар да хьалха латтарий опыт массанена дІайовзийтар, из балха юкъехьолга вІаштІехьдаккхар.

Юрта боахам дегІабоалабара чІоаггІа лоархІам болаш да колхозаши совхозаши материально-технически Іалашъелга тоадар, техникахи оборудованехи пайда эцара хьакъехьара кхоачамбоацараш сихха дІадахар. Массанахьа а бокъонца де дезача тайпара доал дой-теш вай республике тракторашта, комбайнашта, кхыча лоархІамерча машинашта? Дац. МагІалбика зонерча «Ингушский» совхозе, Наьсарен районе, вай республика кхыча районашка дуккха моттигаш хиннай дуккха мах болаш йола машинаш мукх а юаш хоттала латташ, гІулакх доацаш тракторaш хехкаш.

Пленумо белгалдаьккхад нагахь санна вай ерригача колхозашкеи совхозашкеи техниках бокъонца пайда эцаш хилча хІанз юрта боахаме йолаш йолча машинашца дуккха а дукхагІа ялат, шекара свекла, кхыйола культураш дІае а чуя а торо хилар. Партийни организацей, юртбоахама органий декхар да хІара тракторах, комбайнах, кхыча машинех бокъонца пайда эцилга а царна доал делга а вІаштІехьдаккхар.

Юрта боахамерча дуккхача кхоачамбоацарий бахьан да юрта боахама производствана доалдеш вай хила еззача тайпара йола орган ца хилар. Пленумо белгалдаьккхад мехка юрта боахама доалделга эргадаккханза дарг ца хилар. Хьаергья планаш увттаергйола, юртбоахама продуктай производствана а царна заготовка яра а тІахьожам лоаттабергбола, производства вІаштІехьъяккхара бокъонца новкъостал дергдола управлене органаш. Цу тайпара органаш хила езаш я КПСС ЦК Пленума решенех республикашка, краяшка, областашка вІашагІйохкаш йола территориальни производственни колхозно-совхозни е совхозно-колхозни (колхозаш е совхозаш дукхагІа я а хьожаш) юртбоахама производствана кулгалдергдола управленеши юрта боахама йола комитеташи.

Къаьстта боккха лоархІам болаш я КПСС ЦК Пленума решенех хьаеш йола районий юкъара управленеш. Уж вІашагІйохкаро торо хулийтаргья хІара колхоза, совхоза бІарг тІалоаттабе, тІехьабусаш болча боахамага хозза хьажа а из хьалха латтарашта тІехьакхебара де дезар де а.

Пленумо белгалдаьккхад юртбоахама продукташ дукхагІа хилийтара даькъера партийни организацей бехктокхам лакхбар чІоаггІа лоархІаме хилар. Партийни организацеша беча организаторски балха корта хила беза берригa советски нах хьалха латтарий къахьегама дикача хьокхамашца кхетабар, дикагІбарий опыт а Іилманна карагІдаьннараш а производствана юкъекххахьар. Къаьстта теркам тІабахийта беза колхозаш, совхозаш, фермаш, бригадаш, опыт йолча организаторий, специалистий кадращца чІоагІъяра.

Партийни организацей декхар да март бетта хиннача Пленума решенеш берригача советски наха дІайовзийтар. Ха а ди а ца доадеш дІадоладе деза уж кхоачашъелга. Къаьстта боккха лоархІам болаш да хІанз бІаьстан балхаш ханнахьа а лакхарча агротехнически боарам тІа а чакхдахар.

Дика дІадув ялаташ

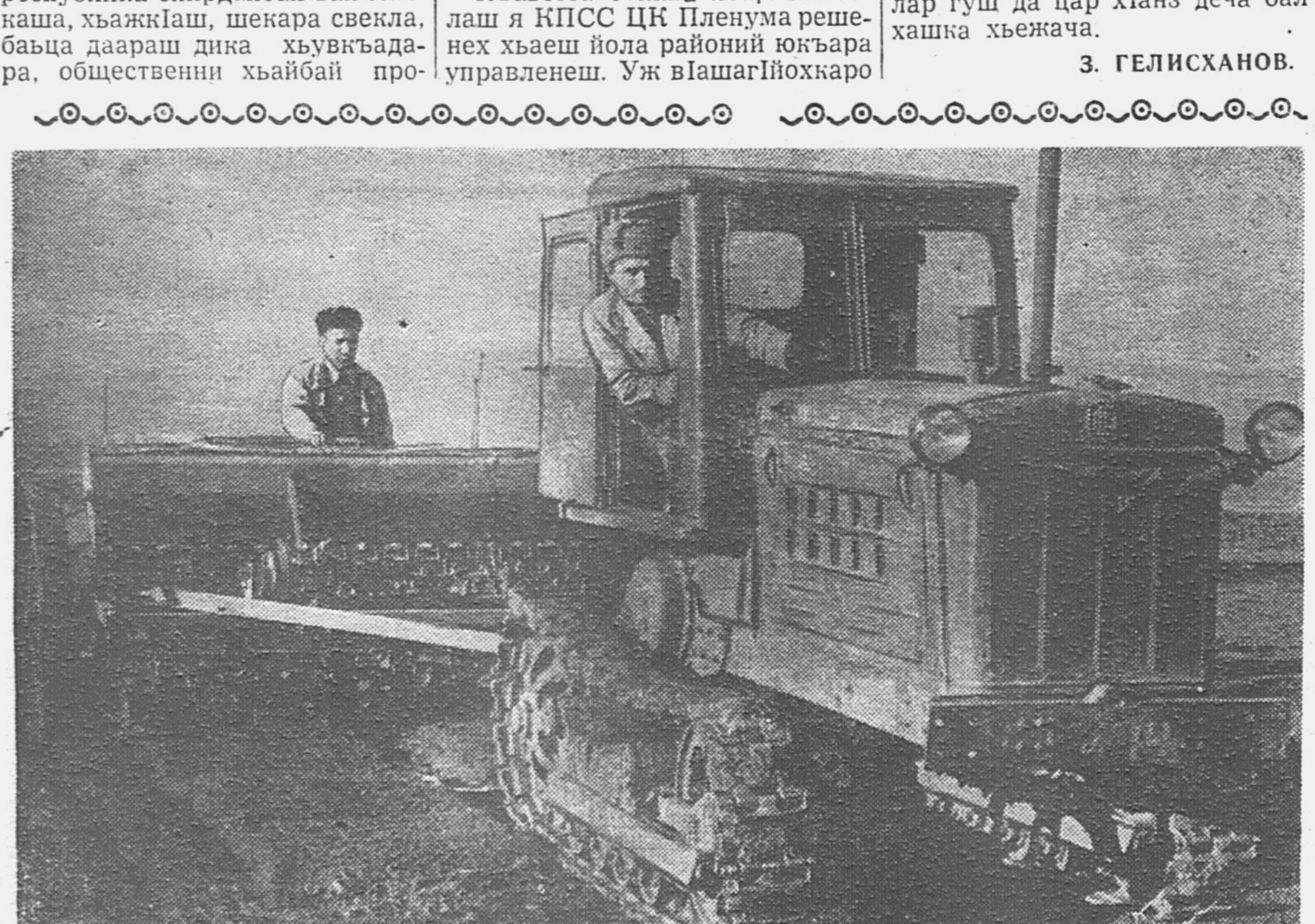
КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъяра шоай еррига торонаш оарцагІъяьха дІадоладаьд бІаьстан балхаш Грозненски опорно-хьокхама шурий совхоза къахьегамхоша.

Удобренеш ехкара план кхоачашъяьй аьнна ца Іеш, хІанз планал совгІа уж дукхагІа кхашка дІакхухь цар. Къаьстта дика дІадоладаьд совхозе ялаташ дІадера балхаш. Цига хІанзале 612 гектара тІа кен дІабийна баьннаб: 512 гектара тІа доакъараи 100 гектара тІа ялатийнеи лаьрхІа.

Из боккхача лоархІамера болх дикагІа дІаболабаьб совхоза шоллагІча отделенерча механизатораша. Царех ба сменах йола нормаш даиман тІеххоачашъеш бола трактористаш Орцакаев Шамиль, Манкиев Нуради, Хизиров Висхан, Шахгиреев Асу, кхыбараш а.

Совхоза механизатораш хІанз сихбенна боови культураш дІаювш ба. Цар лерхІ массехк дийнахьа лакхарча агротехнически боарамца уж культураш дІайийна яха. Шоаш денна дош совхоза къахьегамхоша кхоачашдергхилар гуш да цар хІанз деча балхашка хьежача.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш толамца кхоачашъяра шоай берригa низи хьинари оарцагІдаьккха къахьегаш ба «Назрановский» совхоза Яндырски отделенера механизатораш.

— Лоаццача хана бІаьстан балхаш дика чакхдахар — из да тхона хІанз хьалхашка латта керттера декхар, йоах цар.

УКХ СУРТА ТІА шоана гу горох дІаювш боахка тракторист Даурбеков Уматгирии сеяльщик Мальсагов Жарапи, 14 марта денз ба уж кхашка балхаш деш. ХІара денна тІеххоачашъю цар шоай нормаш. Механизатораш бІубенна ба юрта боахам дегІабоалабара укх шера а тІехь шоаш доккхий толамаш доахаргхиларах.

И. ПЛИЕВА сурт.

СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаташ

1962-ча шера 18 марта хиннача хоржамий итогий хьакъехьа СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Централыни хоржамий комиссе баьча хоамах Нохч-ГІалгІай АССР-е гІолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете депутаталла хержаб:

Кусиева Махьмада Зайдат, Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза болхло, Сунженски округ.

Трофимов Александр Степанович, КПСС Нохч-ГІалгІай — обкома хьалхара секретарь. Гудермесский округ.

Шелубцов Виктор Васильевич, Грозненски нефтемаслозавода воккхагІа вола оператор. Грозненский округ.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА КЪАМИЙ СОВЕТА ДЕПУТАТАШ

1962-ча шера 18 марта хиннача хоржамий итогий хьакъехьа СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Централыни хоржамий комиссе баьча хоамах РСФСР Ставропольски хоржамий округе гІолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла хержав:

Соболев Леонид Сергеевич, писатель, РСФСР писателий Союза правлене председатель.

* * *

1962-ча шера 18 марта хиннача хоржамий итогий хьакъехьа СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Централыни хоржамий комиссе баьча хоамах Нохч-ГІалгІай АССР-е гІолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла хержаб:

Афанасьев Сергей Александрович, халкъа боахама Ерригроссийски Совета председатель, Ленински округ.

Ахматова Мурада Роза, № 6 йолча Шаьларча юххьанцарча школа хьехархо. Шаьла округ.

Гайрбеков Муслим Гайрбекович, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета председатель. Октябрьски округ.

Евсеенко Михаил Андрианович, Нохч-ГІалгІай совнархоза председатель. Заводской округ.

Ильясова Джансари, Курчалой района Ленина цІерахча колхоза колхозхо. Грозненски округ.

Кагерманов Дане Оалхазар, Урус-Мартана района «Красноармейский» яхача совхоза тракторно-полеводчески бригада бригадир. Урус-Мартана округ.

Магомадов Мухьади, «Старогрознефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене оператор. Старопромысловски округ.

Мельникова Лидия Федоровна, Гудермесски районни больница лор. Гудермесски округ.

Панькин Иван Степанович, КПСС ЦК отдела заведующи, Наурски округ.

Хамурзиев Іаддалий ХьакІаьш, «Малгобекнефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене бурильщик. Наьсарен округ.

Шумилов Василий Арсениевич, Сунженски района XIX партсъезда цІерахча колхоза председатель. Сунженски округ.

Боккхача безамца

ПЕРВОМАЙСКИ РАЙОН. Къаьстта сийрдагІа хьежаш санна хетар лоаман малх 18-ча марта Первомайски районе. Сакъердаме, дегаш гІоздаьнна бар къахьегамхой: уж геттара Іуррехьа гулбеннабар хоржамий участкашка Советски Конституте еннача бокъонах СССР Лакхехьарча Совете депутаташ харжа.

Локхаш пандар, деш халхараш, доахаш иллеш, безаме къамаьлаш, хоза кийчбенна харжархой — из дар ерригача районе хьагуш а хьахозаш а хиннараш.

Дийнахьа 12 сахьат доаллаш чакхдаьлар ерригача районе кхадж тассар. Харжархоша паччахьалкхен лакхерча органе хержар дикагІа йола хьажкІаш лелаер З. Кусиева, цІи хеза буровой мастер Хь. Хамурзиев, гІорваьнна писатель Л. Соболев.

Эггара хьалха хоржамий участке вера Первомайскера 96 шу даьнна воккха саг Цолоев ГІоазий. «Со чІоагІа воккхий ву,— аьлар цо,— укх бІаьсти санна хозача замах се вахарах.— Паччахь волча хана вІалла хила йиш йоацаш дар ер хІамаш. Лакхерча парламенте харжа-м тешшаме а хоржаргвацар цу хана мугІарера саг, кхадж тасса а бокъо яцар цун».

Эггара хьалха укх шера кхадж тессача 18 шу даьннача Первомайскерча Мусиева Лидас аьлар: «Со чІоагІа дог гІоздаьнна я сайга, лоаман кхалсагага, паччахьалкхен лакхерча органе хоржача наха кхадж тасса бокъо кхачарах. Аз чІоагІа раьза хинна кхадж чутосс вай халкъа тешаме йоІ депутаталла харжара. Шийна тІадилла гІулакх цо кхоачашдергда аьнна а хет сона».

НАЬСАРЕН РАЙОН. Барт тайна, цхьоагІо йолаш, дика чакхдаьлар кхадж тоссилга района массайолча юрта. Доккха цІей хиннадар наьсархошта цу денах. Іуйрийна ялх сахьат далалехьа дукха нах гулбелар Наьсарен-Вокзалерча районни культура ЦІагІа.

— Таханарча дезача дийнахьа са ала безам ба: Массаза а машар латталба вай Дунен тІа,— аьлар массанел а хьалха кхадж чутессача 65 шу даьннача воккхача саго Султыгов Махьмада.

ЦхьоагІонца чакхдаьлар кхадж тоссилга Пхьилекъонгий-Юртарча хоржамий участке а. Дегаш гІоздаьнна бар цу Іуйрийна эггара хьалха а кхадж тесса Пхьилекъонгий-Юртарча юкъерча школа пионервожати Я. Гиреева, кхаькхий-кетарий фабрика электросварщик А. Римский.

— Тха студентий, берригача кагирхой вахар ираз долаш да. Хьалха паччахьа Іаьдал хиннача хана вай даьша лейна халонаш хІанзарча кагирхой ла езац. Царна дувцаш мара хазац даьша леладаьр. Кагирхой вахар дІахо тоадара, вай мехка Лакхехьарча органе дакъа лоацаргдола дикагІбараш депутаталла харжара чутосс аз кхадж,— аьлар зооветеринарни техникума студента Б. Мальсагова.

Наггахьа саг мара ца вусаш кхадж тесса баьлар наьсархой Іуйрийна 10 сахьат доаллаше а.

Чакхдаьннача хоржамаша хьагайтар вай хьамсара Советски Союза Коммунистически партии дерригa халкъи цхьа барт-цхьоагІо, уйлащ йолаш долга.

Хьалха латтарашца нийслуш

ДикагIа бараштa карагIдаьннараш массанена карагIдалийтар, тIехьабисараш къахьегама хьалхле лелаерашта тIехьакхебар — иштта да декхар.

Из декхар кхоачаш а деш, районни партийни организаце лаьрхIад — хьалхле лелаечар опыт массанега Iомаяйта, царна карагIдаьннар ерригача коллективашта карагIдоалаш хилийта. Цу гIулакха районашкарча совхозашка вIашагIъеххкай дикагIа йолча опыта школаш (хьайбай боахами кхашкара балхаши Iомадеш). Царех цхьа школа я «Гвардейский» совхозе. Школа керттера декхар да 1961 шера 140 гектар хиллал долча лаьттан хIара гектара тIара лоархIам болаш, 40 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьхача Арсамбиев Салауде звено опыт шерра дIайоаржаяр.

Цу звено опытахи мехка цIи хезача хьажкIаш лелаечун Гиталова опытахи пайда а эцаш, укх шера 1690 гектар лаьтта хьажкIаш хьалкхее лаьрхIад «Гвардейский» совхоза 2-ча отделенерча нов. Хасбулатов Муса бригадир волча тракторно-полеводчески бригадо.

ХIанз нов. Хасбулатова бригада бокъонца кийчъеннай бIаьстан балхашта: тоаяьй торактораш, юрта боахама машинаш, кийчдаьд мел эша фу. болхлошта дIахьехаш я хьажкIаш дIаера бокъонаш.

Коммунистически къахьегама цIи яккхар духьа лаьцача социалистически яхьа юкъе яхай из бригада.

Районерча дикагIа болча свинаркай Кудлаевайи Алаевайи опытах болх а беш «Надтеречный» совхоза цхьоалагIча отделене хьакхарч лелаеча бригада коллективо КПСС ЦК мартовски Пленум хьаеллача денга дика йорста а яь 600 центнер (дийна йолаш эзача) хьакхарч дIаелар паччахьалкхенна, цох хул «Надтеречный» совхозо укх шера дIаденнача дулха 80 процент. Бригадо лаьрхIад, шоай ах шерара декхараш 10-ча июне кхоачаш а деш, паччахьалкхенна 600 хьакха дIаяла. Уж толамаш даьхад бригада коллективо хьинаре къахьегар, хьайбашта лерттIа ший бокъонах гIулакх дар, йоагIаш йолча рационах хьайбаш кхабар бахьан долаш.

Районни партийни организаце кхыча формаех а пайда эц дикагIа йола опыт йоаржаяра. «Коммунизма никъ» яхача районни газето ший оагIош тIа кепа етт районерча а республикерча а Советски Союзерча дикагIа йолча опытах йола материалаш. Районерча хьалхле лелаераша каст-каста шоай опыт ювц газета тIа, радиои телевиденеи гIолла. Районерча радио гIолла шоай балха опыт ювцаш къамаьлаш даьд хьакхарч лелаеча Алаевас, дояркаша Дукаевас, Эльмурзаевас, Iаьсий леладеча Турлуевас, хьажкIаш лелаеча Арсамбиева, Миколаева, иштта кхыбараша.

Массайолча партийни организацешкеи производственни участкашкеи йийцай «Советская Россия» яхача газета 16-ча номера тIа кепа теха «Юрта боахаме дикагIа йола опыт йоаржаяр закон хила деза» яха статья.

«Гвардейский» совхоза къахьегамхоша 25 март тIакхачалехьа кхоачашъе лаьрхIад шуреи фуаши дIадалара квартальни план, хIаьта квартальни планах 650 центнер дулх дIадала дезача хIанзалехьа 746 центнер дIаденнад.

Соахка дерригача шера 788 центнер мара дулх паччахьалкхенна дIа ца деннача «Надтеречный» совхозо укх шера шин бетта 722 центнер хьакхий дулх дIаденнад.

Районерча къахьегамхоша, укх шера хьал а кхедаь, 1,5 миллион пунтал кIезигагIа доацаш ялат дIадала лаьрхIад паччахьалкхенна.

ХIанз районера кхашка балхаш деш бола къахьегамхой бIаьстан ялаташ дIаде лаьтташ кийчдеш ба. Укх шера районерча совхозаша эггара хьалха баьцаш ювш хиннача бобови культураш дIае лаьрхIад. Совхозаша Херсонски областерча къахьегамхоша новкъостал а деш, кхоачамхиллал дIае горох Iалашъяьй.

Шинна а совхозе хийцай хIамаш дIаювча лаьттай структура, баьцаш дIаювш мел хиннача дIае лаьрхIад дикагIа хьувкъаш йола культураш: хьажкIаш, горох.

Ерригача балха формаех пайда а эцаш, дикагIа йола опыт йоаржаяра гIулакха дика доал дар — цох лерхI КПСС райкомо КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъяра де дезача лоархIамерча гIулакхех цаI.

Н. ГРИГОРЕНКО,
КПСС Надтеречни РК пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

Комсомола съезда

Тахан, шерра коммунизм хьалъе мохк болабеннача хана, керда горизонташ кхы а йоккхагIа перспективаш хьаеллаеннай советски кагирхошта.

Коммунизм бахьан долаш советски халкъо лоаттабеча къовсаме хIама кхоллаш бола, творчески низ лоархI парте кагирхой.

Советски кагийча наьхеи мехкарийи вахара программа а хинна дIаэттай КПСС XXII-ча съезда решенеш.

Парте XXII-ча съезда исторически решенеш хьинарийца кхоачаш а еш, шоай комсомола XIV-гIча съезда дикача къахьегама толамашца накъа болх Заводской района комсомольцаши кагирхойи.

6000 комсомолеци кагирхои юкъе а волаш 220 комсомольско-кагирхой коллектив вIашагIъеллай хIанз района предприятешка.

Коммунистически къахьегама коллективаш яха сий дола цIи яккхар духьа къовсам лоаттабеш я уж ерриг[illegible] коллективаш.

Районера 430 комсомолеци кагирхои ва хIанзале а коммунистически къахьегама ударник яха цIи лелаеш.

1961 шерара шоай социалистически декхараш дика кхоачаш а даь, лакхача производственни хьокхамашца накъа баьхкар района кагирхой семилетка диълагIча шера.

Района комсомольцийи кагирхойи низашца 1961 шера семилетка рационализаторски фонде 1750 рационализаторски предложени еннай 200 эзар сома экономически эффект а йолаш.

ЦIенагIа хьакъестаяр бахьан долаш района кагирхоша кхояьй мехкдаьттаи мехкдаьтта продуктайи, доагора, реагентий итташ эзараш тонн, 3,5 млн. киловатт-сахьат электроэнерги, и. кх. дI.

Района кагирхоша доккха дакъа лаьцад задвижкашта 25 гидропровод кийчъеча, новкъостал даьд производственно-энергетически контора 3 насоснена автоматизаци яра.

Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода кагирхоша автоматизаци яьй катализатор йоаккхача установке тIаьда балхаш деча блока линешта.

Шоаш шефство лелаеча Курчалой района «Путь к коммунизму» яхача колхоза долча новкъостала кагирхоша шоай низашца тоаяьй 3 автомашина, автомобилий 2 двигатель, Iанарца доакъар кIаьддергдола яьрч кийчдаьд, слесарни инструментий бIарчча комплекташ, токарни станок, сварочни трансформатор еннай.

Оалхазараш леладеча «Ермоловский» совхоза кийч а даь, леладе дIаденнад 4 цIалг.

ХIанз ВЛКСМ съезда сийна къахьегама вахте увтташ ба района кагирхой.

ВЛКСМ XIV-гIа съезд хьаеллача денга ах шера план кхоачашъе а коммунистически къахьегама ударник яха цIи яккха а аьнна декхар тIаийцад дахчан хIамаш еча промышленноста управлене АТК шофера Подоляк Бронислава, хIаьта крекинг-завода электромонтера Мельникова Анатоле декхар тIаэц цхьа рационализаторски предложени яла а балха юкъеяхьа а, 500 килограмм металлолом гулъе а, коммунистически къахьегама ударник яха цIи яккха а.

Съезда сийна ударни комсомольски вахте эттача Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода № 7 йолча комсомольско-кагирхой установка декхар тIаийцад валови продукци арахецара хIара бетта план 105 процент кхоачашъе, хIара бетта планал совгIа 300 тонн мехкдаьтта продукташ яха, съезд хьаеллача денга 1000 тонн пар, 55 тонн доагор кходе.

Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводерча № 25-1 йолча комсомольско-кагирхой коммунистически къахьегама установка (нач. нов. Шейко) декхар тIаийцад дукхагIа хьакъестадара чотах итташ тоннаш алкил-бензин кходе.

Шоашккара къахьегама совгIаташ а ийца комсомола вахаре дезача денна накъа баха лерхIаш ба производстве хьалха латта къона болхлой: слесарь Глухов Юрий, аппаратчик Голов Николай (химически завод), коммунистически къахьегама ударник слесарь Мальцев Виктор, машинист Мельковский Юрий (Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод), воккхагIа вола оператор Логадин Михаил, оператора помощник Алдохин Альберт (Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод), дуккха кхыбараш.

Заводской района 20 эзар комсомолеци кагирхои юкъе волча йоккхача отрядо мехкдаьтта чакхдоахача а химе а управлене предприятешка, энергетике, гIишлошка, транспорте, торговле ше беча балха тIехь керд-керда толамаш а доахаш, шийгара доаггIаш дола дакъа лоац семилетка заданеш кхоачашъяра юкъе.

В. ВАЙРАДЯН,
ВЛКСМ Заводской райкома секретарь.

ШерагIа боаржабе коммунистически къахьегама тIехьара болам

Вай парте белгалдоах, вай мехка хьалъеча коммунизма материально - технически база хьаелга доккха декхар — дерригача халкъа гIулакх хилар а миллионаш болча наха дика къахьегарах тийша из хилар а. Эггара толашагIа, прогрессивнегIа йола социалистически яхьа формаш дукхагIа дегIа ме кхувл овсарле лакхагIа йолаш хургба коллектива къахьегам.

ХIанз укх сахьата цу тайпара форма я коммунистически къахьегама коллективи ударники яха цIи яккхар духьа лелаю яхь. Алхха вай цхьан республике цу патриотически болама юкъе дакъа лоацаш ва 61,6 эзар болхло, специалист, гIулакхера саг чулоацаш йола 60 предприяти, 197 цех, 3151 коллектив, бригада, участок, и. кх. дI. Цу предприятеех я 11 эзар болхлочох латта Грозненски машиннаькъа отделене коллектив, «Сунжанефть» НПУ, Грозненски консервни комбинат, № 1 йола барзкъаш тега фабрика, кхыяраш. Коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яккхар духьа къовсам лоаттабечарна юкъе из сий дола цIи еннай 12 эзар гаргга саг чулоацаш йолча 6 предприятена, ткъаьх совгIча цеха, 1028 бригадана, сменана, технологически установкана, цул совгIа, коммунистически къахьегама ударник яха цIи еннай болх беча 5496 сага.

Коммунистически къахьегама предприятеш, цехаш, бригадаш, ударникаш массаза а вокх юхебисараштa никъ хьехаш йола маякаш я. Из дика гуш да семилетка диълагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяр духьа яхь йолаьча «Малгобекнефта» НПУ II-ча промысла коммунистически къахьегама коллективага хьежача. Съезда сийна тIаийца хинна декхараши цул тIехьагIа КПСС XXII-ча съездо яь решенеши кхоачашъеш хиннача цу коллективо дIадахача шера доккхий толамаш даьхар мехкдаьттеи гази яккхара. Дукха болх баьб укхаза къаьнача скважинай фондах мамогга дукхагIа пайда эцара. Промыслерча мехкдаьттахоша даим эргайоахаш тоаю мехкдаьтта доахачара а скважинашта лаьттан кIал ремонт ечара а механизмаш, хIаьта цу гIулакхо йиш хулийт ремонт ца еш йоаккха ха 6—7 ди йIаьхъе а технологически режим тоае а.

Промысла мехкдаьттахоша шоай дош чIоагIа леладу укх шера а — бахка ма боаггIара накъа баьхкар уж СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача дезача денна. Планал совгIа эзараш тонн мехкдаьтта доаккхаргда аьнна шоаш денна дош тешшаме кхоачашдеш боахк уж. Хьалха йода мехкдаьтта доахача мастера нов. Г. Г. Окнина бригада.

Промысла партийни организацеи промыслови комитетои администрацеца дага а яьле мехкдаьтта даккхара е скважинашта ремонт яра лелаеча яхье хIара бригада хIара денна ший хаьдда, белггалара декхар хургдолаш вIаштIехьдоаккх гIулакх. Цул совгIа, цар чIоаггIа уйла тIайохийт тIаийца декхараш мишта кхоачашду хьожац хIара бетта вIаши проверка яра а собранешка уж дувцара а. ЧIоагIа лоархIаш да укхаза дешар. Заочникашкара дIаиккхача берригаш а экономически школе деша багIа, 10 болхлочоа кхоалагIа балха говзал Iомаяьй, вешта аьлча сварочни балхаш де ховргдолаш Iомабаьб.

Белгалдаккха дезаш да, массаза болх беш йолча производственни совещане болх промысле хIанз къаьстта чIоагIа лакхбар, производства балхацара дешаш коллегиальни къестадара дикагIа йола метод из хиларах тарра. Из гIулакх дика вIаштIехьдоаккхаш ва совещане президиума председатель вола мехкдаьтта доахача 3-гIча бригада мастер-инженер нов. Шмелев. Промыслана диспетчеризаци яра структура тоаяри промысел телеуправленега яккхари санна дола дешаш керттера уйла тIайохийташ а дика кхоачашдеш а да.

Дукха болхлой чуэзаб коммунистически къахьегама ударник яха цIи яккхар духьа промышленни предприятешка лелаеча яхьо. Денгара ди массаза доала дукхагIа хул яхь лелаераш, хIаьта республика профсоюзни комитеташа партийни организацей хьалхленца из тайпа яхь вIаштIехьъяккхара гIулакх тоаду.

Цхьабакъда, мукIарло ца дича далац, коммунистически къахьегама коллективи ударники яха цIи яккхар духьа лелаеча яхьа гIулакх массанахьа дика латташ ца хилара. Дуккхача профсоюзни организацеша формализм лелаю социалистически яхьаца, бокъонца организаторски болх бара меттел шу долалуча юххье цкъарчоа оарц а даьккхе, цул тIехьагIа долла хIама дицдолийт, коммунистически къахьегам бахьан долаш лелаеча яхьа лоархIам медла боккха ба, хIаьта массавола саг, моллагIа болх беш уж бале а, цу яхьа юкъе дакъа лаца йиш йолаш хилар дIахойташ лерттIа массово-политически болх лелабац болхлоштеи гIулакхерча нахаи юкъе. Цунца мара кхетаде йиш йолаш дац, яхь лелаераш дуккхача предприятешка наг-нагахьа саг мара ца хилари хIаьта цхьаярашка уж вIалла ца хилари. Из къаьстта дукхагIа ала доагIа моттигерча промышленноста, коммунальни боахама, бувзама, автомобильни транспорта, совхозий профорганизацеех. Укх бIарччача 1961 шера совбаьннабац коммунистически къахьегама коллектив е ударник яха цIи яккхар духьа яхь лелаераш. Бакъдар аьлча, нов. Кагерманова кулгалдеча хьажкIаш лелаерий комплексно-механизированни бригадана-м елар из тайпа цIи дIадахача шера, цхьабакъда, партийнии профсоюзнии организацеш цунах кхоачам а баь таккхалча Iийра, хьалхагIа санна юкъ-юкъе саг мара вац укхаза из цIи яккхар духьа къовсам лоаттабеш. Е хьацаргья вай «Назрановский» совхоз. Республикерча юрта боахама къахьегамхошта юкъе эггара хьалха Гаганова Валентинас дIадоладаьча гIулакха наькъа тIа а ваьнна, коммунистически къахьегама ударник яха цIи яккхар духьа яхь йолайир цу совхоза механизатора Оздоев Аюпа, хIаьта 1960 шера правительственни совгIат а делар цунна. Цхьабакъда, цу хана денз ши шу дIадаьннад, хIаьта из цIи яккхар духьа яхь лелаеш совхозе хIанз а массехк саг мара вац.

Из кхета а даь, гIулакх мишта тоадергдар-хьогI аьнна цIенхаштта уйла е еза лакхехьа йийцача предприятей партийнии профсоюзнии организацеша. Гучох, эггара хьалха цу патриотически болама юкъебаха а вожаш шоашта тIехьабаха а безаргба коммунисташеи профактивисташеи. Цунца дикагIа аьттув баргба вай юкъарча гIулакха. Къахьегама овсарле лакхлургья, къахьегамхой сахетам лакхлургба, вай сихагIа гIоргда сийрдача кхоаненга — коммунизмага.

С. ЧУХАРЕНКО,
Нохч-ГIалгIай облсовпрофа къахьегамеи алапеи отдела заведующи.

Апрель бетта чотах

Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода №25-2 йолча коммунистически къахьегама установка коллективо март бетта план кхоачаш а яь, планал совгIа вай мехкарча тайп-тайпарча моттигашка массехк эшелон доагор деннад.

Вай Грозерча мехкдаьттахошта юкъе укх шера план ханал хьалха кхоачашъяра эггара хьалха яхь йоаржаяьрех цаI я № 25-2 йолча установка коллектив. ТIаийца сийлен декхараш кхоачашдара дукха новкъарленаш нийсъеннай мехкдаьттахошта. Цхьабакъда, духьал нийсъеннача халонех кхера ца луш, сихха уж новкъарленаш дIа а йоахаш къахьегарах 11-ча марта квартальни план кхоачашъе вIаштIехьдаьлар цар. Уж толамаш даха вIаштIехьдаьннад установке керда технологи юкъейоалаярах, оборудоване къахьегама овсарле лакхъярах. Центробежни насосашка болх байташ йола кIезига пайда луча паровой турбинашта когаметта электродвигателаш оттаяьй. Продукци яккхарга дIабода мах дикка лохбаьб цу гIулакхо.

Къаьстта дика болх бу боккхагIа болча оператораша нн. Широкова, Веденеева, Кильцова, Мицука кулгалдеча сменаша.

Дукха ба коллектива юкъе дика къахьегарал совгIа дукха пайда боалаш рационализаторски предложенеш телаш болхлой. Къаьстта дукха предложенеш тийннай рационализатораша М. Байрамова, В. Луничкина, Л. Волковас, Н. Ткач, иштта кхыбараша а.

ХIанз установка коллектив апрель бетта чотах къахьегаш я.

М. ЛУКИН.

СУРТА ТIА: № 25-2 йолча установка начальник Пицхелаури Владимир укх шера хьалхарча квартале коллективо даьхача толамий итогаш ювцаш ва.

И. ПЛИЕВА
сурт.

Оаха яздаьчох хиннар

«Харцахьа долга ховшшехьа а» яхаш корта а болаш «Сердало» тIа кепа техача корреспонденцех укх тайпара хоам бу Грознерча горздравотдела заведующе нов. Кодзоевас: «1-ча поликлиника кулгалхой декхарийла баьб хирургически лазараш дола нах тIаийбелга тоаде. Поликлиника зданена ремонт яьчул тIехьагIа хирургическии процедурнии кабинеташ лохерча этаже IокIалйоахаргья...»

Кердача коталонашка

Вай мехка къаьстта дикаца белгалдаьнна шу дар дIадаха 1961 шу.

Коммунистически парте XXII-гIа съезд хилар, цу съездо Коммунистически парте Программеи Устави тIаэцар Iалаьмате йоккха исторически событи я советски халкъа хинна ца Iеш, дерригача дунен тIарча къахьегамхошта а.

Из событи шоай къахьегамца белгалъяккха гIерташ, шоаш тIаийца социалистически декхараш тIеххкхоачашдарца съезд хьаеллача денна накъа баха кийчлуш бар беррига мохк, дерригa советски халкъ.

Мехкдаьтта доахачеи газовии промышленноста Управлене предприятеша доккхагIа декхараш тIаийцадар съезд хьаеллача денга планал совгIа дуккха мехкдаьтта даккха, мехкдаьтта доахача балхашка къахьегама овсарле 3 процент лакхъе, цхьа тонн мехкдаьтта даккхарга дIабода мах 0,5 процент лохбе, аьнна.

Мехкдаьтта даккхара оаха тIаийца декхараш сийленца кхоачашдир. 1960 шераца нийсдича 13 процент дукхагIа даьккхад мехкдаьтта.

Семилетка хьалхарча кхаь шера баьча балха итогаша хьахьокх, вай республика мехкдаьтта доаха промышленность нийсача наькъ тIа — мехкдаьттеи гази дукхагIа доахаргдолча наькъ тIа латташ хилар.

1961 шера Нохч-ГIалгIай республика территоре мехкдаьтта даккха доладаьд Заманкулеи ГIойт-Кертеи.

Карабулак-Ачалкхен районера кхы а кораяьй дуккха мехкдаьтта луш йола ши моттиг. Iаьлий-Юрта тIерча мелови тIоанашка дукха мехкдаьтта доаллаш хилар бокъонца гуча а даьккха, шерра мехкдаьтта даккха доладаьд.

1961 шера даьча тохкамаша белгалду 1962 шерара наькъаши декхараши.

ТIерча мелови тIоанашка доалла мехкдаьтта гучадаккхар духьа 1962 шера а тохкама бурув деттаргда Октябрьски, Старогрозненски, Арак-Далатерекски, Орлини-Горски яхача моттигашка.

ДIахо а тохкамаш даьд Ма-гIалбик-Вознесенская, Iаьлий-Юрт, Хаян-Корт, Карабулак-Ачалкхе, Заманкул, Беной яхача моттигашка.

1960 шерарчул бурув тоъал дукхагIа теха доллашехьа а 1961 шера паччахьалкхен план кхоачашъе маганзар Управлене коллективана. Шера йола бурув тохара план кхоачашъянзар шин организаце мара — Старогрозненскии Карабулакскии бурув деттача конторашa мара.

Бурув тохара планаш кхоачаш ца яра керттера бахьанаш да авареши, халонаши, болх вIаштIехьа ца боаккхаши хиларах балха ханах бизза пайда ца эцар а цунца дувзаденна бурув тохара сухалашта йола планаш кхоачаш ца яр а.

Скважинаш кIоаргагIа яхари бурув тоха халагIа хилари бахьан долаш хинна Iац авареш, уж каст-каста хул производственнии технологическии дисциплина телхаяр бахьан долаш а.

Бурув тохара балхашта цу тайппара новкъарле яьй материально-технически Iалашо ярца хиннача кхоачамбоацараша а.

Управленерча бурув деттача организацеша бурув деттара балхашта йола план кхоачашъяьеце а, 1960 шераца нийсдича дикка балха толамаш даьхад.

Бурув тохара сухалаш лакхдаьд. ДIахо а диаметр зIамига йолчеи зIамигъяьчеи бурошца бурув детташ яьхай скважинаш.

Безбаьча лоабата маркхалца туроинни хьисапе бурув детта даларо йиш хилийтар скважинаш нийсагIа яха а тохаш латтача бурон коммерчески сухал лакхъе а.

ТIерча мелови тIоано маркхал чуоуаш хиларца къовсам лоаттабар духьа цхьан боарамах низ тIа а бохийташ бурув детта доладаьд. КССБ яха лоабата маркхал известковани а еш, тоабу. ТIоанаш дикагIа дохадергдола хIамаш етт (сульфанол). Бурои диаметраш зIамигъярца а технически колоннаш лоацъярца а аттача йоах конструкцеш.

Производственни заданеш ханал хьалха кхоачашъяр духьа социалистически яхь лелаеча дуккхача бурув деттача бригадаша тоъал доккхий толамаш даьхад.

Производственни программа кхоачашъяьй Старогрозненски бурув деттача контора мастерий Гунько, Слесарева, Шумикина, Свинцова, Крамоpова бурув деттача бригадаша, Карабулакски бурув деттача контора мастерий Шкурата, Касьяненко, Печенова, Тонкогубова, Тарлецке, Мищука, Губина бурув деттача бригадаша, хIаьта Панфиловеи Бородацкеи бригадаша шоллагIеи кхоалагIеи премеш яьхай бурув деттача бригадаша лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхье.

1962 шера 240 эзар метр бурув тоха дезаш декхар тIалатт Управлене коллективана. 1961 шера техачул 20 эзар метр дукхагIа хул из.

Из декхар кхоачашдаро дIадех эггара хьалха авареш кIезигъелга, буровикий кадраш кийчъярaи Iомаяраи чIоагIа уйла тIайохийтилга.

ДIахо а балхаш дергда скважинай конструкцеш аттача йоахаш а, зIамига диаметр йолча бурошца бурув детташ а, скважинаш нийсагIа яха йиш хулийташ йола технологи юкъейоалаеш а, алмазни бурош миштад хьожаш дIахо а тохкамаш дергда.

Мехкдаьтта даккхара даькъе дика хьокхамаш даьхад мехкдаьттахой коллективо. 1961 шера мехкдаьтта даккхара план кхоачашъяьй ерригача мехкдаьтта управленеша. Хьокхамаш дикагIа да «Малгобекнефта», «Старогрознефта», «Сунжанефта» мехкдаьтта промыслови управленей.

Мехкдаьтта доаккхаш иштта дика толамаш дахара керттера бахьан да кIедж етташ дуккха мехкдаьтта луш йола скважинаш болх бе а йолайолийташ керда йIаьхий моттигаш караерзае дика аьттув балар.

Цу ханне а доккхий балхаш даьд болх беш йоаца къаьна скважинаш болх бе йолайолийташ а геолого-технически гIулакхаш чакхдоахаш а.

Доккха новкъостал хиннад хьалдаьккха мехкдаьттеи гази цхьан трубоопровода чу гIолла дIаухийташ балхаш дарах. 1961 шера уж тайпа балхаш даьд «Старогрознефта» НПУ. 1962 шера ужжамо балхаш чакхдаха лаьрхIад «Малгобекнефта», «Горскнефта» НПУ.

Мехкдаьтта доахача толамаш дахара дукхагIа новкъостал дир керда техникеи толашагIа йола технологически процессаши производствана юкъеяхьаро.

Лаьттан кIал скважинашта ремонт еча болх беш я мачташ а йолаш йола 3 агрегат.

Болхлой къахьегам аттача баккхар а ремонт яра балхаш сихдар а духьа АПР-2 яха насосно-компрессорни насосаш хьахьувзаеши дIатIахьувзаеши йолча механизмай 22 комплект юкъейихьай.

Мехкдаьтта шин промысле мехкдаьтта доахача балхашта комплексни автоматизации телемеханизации яьй. Доккхий балхаш чакхдаьхад производственни объекташта комплексни автоматизаци еш а.

Предприятей болх тоабара цу тайппара новкъостал хилар производственни программа ханал хьалха кхоачашъяр а коммунистически къахьегама предприяти яха сий дола цIи яккхар а духьа шерра социалистически яхь яржарах. Из бахьан долаш коммунистически къахьегама коллективаши ударникаши яха сий дола цIи яьккхар итташ цехаша, участкаша, бригадаша, сменаша, бIаьш болча болхлоша.

Мехкдаьтта доахаш йолча мастерий Изаксона, Шмелева, Вазиева, Нозадзе бригадай коллективаша котало яьккхар Ерригсоюзни социалистически яхье.

Цхьабакъда, кхы дIахо даха йиш йоацаш дац даьха толамаш. Пайда эцанза кхы а дукха резерваш я — царех пайда эцар тха декхар да.

1961 шера баьча балхах хьахиннараша а 1962 шера баьча балхо а дог тешаду дуккха эзараш болча мехкдаьтта доахача промышленноста Управлене мехкдаьттахой коллективо шийна хьалхашка оттадаь декхараш нийса а ханнахьа а кхоачашдергхиларах.

Н. КАЧЛИШВИЛИ,
Нохч-ГIалгIай АССР Совнархоза мехкдаьттеи гази йоахача Управлене начальник.

КХОАЧАШЪЕРГЬЯ МАРТОВСКИ ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ

☆ ☆ ☆

ДукхагIа Iоахарий кхедара

ЗIамига волча хана денз безабеннаб сона жецара болх. ДикагIа вола жа Iу а лоархIаш жега хьожаш хиннача сай даьгара хьадаьнна беркат хила а мег из. ЙIайха яле, шийла яле, наькъаш деха дале — цхьанна хIамах а бIу ца къожабеш массехказа водар со лоалахарча жа Iуй бригадашка царгара пайдана хIама Iомалургдацар - хьогI, аьле. Жена фу гIулакх эш дувцаш дола массагIа книжка дийшар!

Ткъо шу гаргга ха я со жеца болх беш вола. КIезиг-кIезига Iомадеш, цу юкъагIа тоъал дукха хIама Iомадаьд аз жена деча гIулакхa хьакъехьа, сайна ховр массаза а дIахьех аз сай бригада членашта. Дахкача жена со тIавахийтача хана денз цхьаь-цаI шу денадац тха бригаде хIара 100 жийна тIехьа 120-нел кIезигагIа Iоахарий хьалкхедеш, хIаьта укх семилеткаx дIадахача кхаь шера хIара 100 жийна тIехьа оаха кхедаь Iоахарий укх боараме да: хьалхарча шера — 127, шоллагIча шера — 133, кхоалагIча шера — 138.

Сай бригада балха опыт ювца безам ба са, тхона лов тхоашкара дикадар кхыча бригадаша Iомадар.

Жево деш дола Iоахарий дукхагIа хилийтара, сона хетаргахьа, эггара хьалхагIа де дезар фуд аьлча, жена осеменени яра гIулакх дика вIаштIехьа а даьккха, ханнахьа чакхдоаккхилга да. Цхьаццаболча жа Iуша, къаьстта дика а кхоабаш, осеменени ялехьа тIехдаьккха дорстаду дахкаш дола жа, юккъерча боарамга дIакхоачаш мара тоадаланза дола жа цхьоаггIа дикагIа эрше доагIаш хилар теркал а ца деш.

Оаха тхоашкарча жена искусственни осеменени ю, цхьабакъда, цох фу беркат доал хьажар духьа лела-м кой а леладу оаха. Геттара дикача койха даьккха фу арахьара хьатIа а кхухьаш, цу фуца шозза-шозза осеменени ю оаха жена. Осеменени яра гIулакхага хьожаш хул воккхагIа вола жа Iу, хIана аьлча геттара боккха лорхIам болаш да эрше даьхка жа ханнахьа дайза а дайза, уж хьакъоастаделга.

Осеменени яь йистеяьнначул тIехьагIа мамогга дикагIа кхоаб оаха жа, массаза а хьожаш хул царех лазар кхет-кхетац, эрше хиннача жена лазар ца кхетийтара Iилмо де мел яхар ду, из бахьан долаш тха дахка жа остдувлац.

ДаьгIений цхьан гектара кхоачаш дола жа дукха долча хана къаьстта боккха лоархIам болаш да цу даьгIенех хьисапаца пайда эцар. Цудухьа тхоай бригадана хьахьожаяь участок оаха доакъош а дийя екъ — царех гаьнагIарча доакъош тIа гурахьа доажаду оаха жа, хIаьта вокх доакъош тIа — жа дахкача хана. Желашта юххера даьгIенаш бIаьстан юххье даьча Iоахараштa ют оаха. БIарчча бIаьсти а аьхки а кхоачам хул лаьрххIа цу гIулакха йитача даьгIенех, хIаьта цу юкъагIа тайпара баьцаш юха хьалтIайоал осеменени ялехьа жа доажадаьча участкашка.

Жа Iул доажадеш шиъ а цкъаза кхоъ а жа Iу хул тха: цаI Iул лехкаш хул, шоллагIвар — вIаши тIехьадаьнна а ца лелаш, доаржжадаь жа доажадеш хул. Иштта доажадеш хилча хIара устагIанна керда буц хул, хIаьта когаш тIабетташ из кIезигагIа а йоаю цар.

Шелал эттача хана маэшша дикагIа йола йол, силос, концентрированнии минеральнии доакъар хулийт оаха дахкаргдолча жена. Дахка гарга дахача хана жена тух-кхера а кхыдола минеральни доакъар а хилийтар боккха лоархIам болаш гIулакх да, хIана аьлча, из ца хилча жа остдувлаши довши моттигаш дукхагIа хул. Дарз денача хана, ара ца доахаш, желашка е базашка соцаду оаха жа. Цига зIамиг-зIамига паркхаш а деш Iурреи (хий моладалехьа) саррахьеи йол тосс царна.

Дахкалехьа цхьа бутт хьалха кхычарех хьа а къоастадийя, шоаш къаьстта кхоаб оаха шишша Iаьхар бергбола жа. Дахка дезденна жа лаьрххIа цу гIулакха кийчъяьча помещенешка дуг. Жа дахкаь даьнначул тIехьагIа базаштеи желаштеи дезинфекци ю.

Жа дахкара кампанена ший ханнахьа кийчо ю оаха. Хьалхе а белгалбоах сакманщикаш, жа дахкача хана Iоахараштa цар де деза гIулакхаш Iомадеш занятеш ю. ХьалхагIа а из болх баь нах хьежабу оаха тар ме лу сакманщикалла. Шоай болх дика беш хиларца белгалбаха безам ба са тхоай толашагIа бола сакманщикаш Кабаргин Александр, Шиянов Михаил, Хомина Екатерина, Саитова Амагани. Жа дахка доладелча денз уж дахка даллалца цу жега хьажа эггара тешамегIа вола саг хьожаву.

Шиъ а, кхоъ а, кхы дукхагIа а Iоахарий дергдола жа шоаш къоаста а даь, эггара дикагIа опыт йолаш вола сакманщик хьожаву царна гIулакх де. Нагахьа санна шиъ а кхоъ а Iаьхар баь жий низ боацаши шура кIезига йолаши хуле, цхьа Iаьхар цунах бакха юхе а бите, вожаш кхыча наьнах дакха Iомаду. Цул совгIа дукха Iоахарий даьча жена вокхарна телачул ах килограмм дукхагIа тел оаха концентрированни доакъар.

Дика опыт йолаш вола сакманщик 100 а кхы дукхагIа а Iоахарий Iалашде кхоавергволаш вIаштIехьбаьккхаб оаха тхоай сакманщикий болх. Онка эсала долча Iоахараштa чкъаьран даьтта а детташ доахана шура мелаю. Дажа арадаьхача хана Iоахарий тIаьдача лаьтта дийша ца дадийта чIоагIа хьож сакманщикаш. Нагахьа санна гIум яа уж доале тух лу царна, тIаккха цар гIум яац. Iоахараштa моладеш дола хий хьалхxе а нийшка Iочу а детте маьлхе дIоахдолийт, хIаьта нагахьа санна ди шийла хуле, цIагIа чу а даьккхе, боаррамагIа дIоах а далийте мара малийтац.

Хоза бIаьстан ди денача хана арахьа, цIенача фега дукхагIа ха йоаккхийт Iоахарашка — маьлха сердали йIовхали чIоагIа дика хул Iоахарий дегIадахкара, уж унахцIена хилара. Маьлхо сихагIа лаьтта дIоахдеш а Iоахараштa эшаш йола баьцаш хьалхагIа тIайоалаш а йолча айеннача моттигашка доажаду Iоахарий.

Къаьст-къаьста группаш тIа а кхувлаш моладу оаха жена хий, сих ца луш, мамогга сатийнагIа уж нийшта хьатIадоагIилга Iалаш а деш.

Укх тIеххьарча шерашка доккха жа Iул леладаьд тха бригада. ШозлагIа мара ца дахкаш къона жа да хIанз тхогара дараш. Къаьна жа соахка паччахьалкхенна дулха дIаделар оаха. Къона нана-жа хIанз оахош керда хьалкхеду.

Жена тIера доала тха дикеи цIенеи хулийтилга а оаха дицдолийташ дац. Цудухьа баIаши хьалета сугIи долча моттигашка ца ухийташ леладу оаха жа. Цу моттигашка баьцашта зиза тохалехьа доажаду оаха уж.

Атта гIулакх дац ахкан хана дахкаш дола жа доажаделга а. ЙIовхал эттача хана дажара дукха тIера хилац жа. Цудухьа Iуйрийна 4 сахьат даьлча денз 10—11 сахьат даллалца (ди дIоахдаллалца) доажаду уж, тIаккха хий а моладаь, цхьаннахьа Iийне салоIийт царга. ТIаккха ди шелделча юха а хьал а гIовттадийя доажаду эш-эшача хана хий а молийташ. Бийса тIа а ена жа шоаш салаIа Iодувшшалца ду оаха из. Геттара бийса яххалца Iо а ца дувшаш, жа дажаш хул, оаха уж шоай лоIIамах доажийт. Иштта доажадеш хилча дегI дика дахь Iоахараша, унахцIена хул уж, ноаноех къоастадеча хана 35—40 килограмм а озаш онда хул.

ТIеххьара а ала безам ба са: тха балха тIехь толам балар жа Iуйх, цар балхах тийша да, хIаьта тхо, КПСС XXII съезда а КПСС ЦК мартовски Пленума а решенеша дегаш гIоз а даьха, тхоай балхах безам бенна да. Тха бригаде дикагIа йолча опыта школа вIашагIъеллай парте райкомо. Оаха чIоаггIа раьза а долаш тхоай балха опыт дIайовзийт лоалахарча колхозашкарча жа леладерашта. ХIанз дукха ха йоаццаш тхо долча баьхка хиннаб Фрунзе цIерахча колхозера жа леладераш. Кастта боагIаргболаш ба тханцига «Красный пахарь», «Октябра 40 шу» яхачеи М. Горьке цIерахчеи колхозашкара хьаьший.

Коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яккхара къовсам лелабеш йола тха бригада бIубенна къахьегаш я семилетка диълагIа шу толамца чакхдаккхара. Цунна тIахьех Коммунистически парте.

А. САИТОВ,
Каргалински района Менжински колхоза воккхагIа вола жа Iу.

Юрта боахам дегIабоалабар массане гIулакх да

Дика традици а хинна дIаэттад тха районе кхалнах вIашагI а техе района хьалхашка латта декхараш царга дIадовзийташ хIара шера еш йола кхалнаьха собранеш. Цу тайпара собрани чакхъяьккхар парте райкомо массехк ди хьалха а. Цига вIашагIкхийттабар юрта боахама а промышленноста а тайп-тайпарча доакъошка балхаш деш бола кхалнах.

Собране рапорт луш къамаьл дир 8 шера дешача школа директора нов. Езиевас. Цо дийцар советски кхалсага карагIдувлача доккхийча гIулакхех, массайолча балха участкашка цо дакъа лоацаш хиларах, хIаьта районерча хьалха латтача кхалнаьха цIераш а яьхар.

Къамаьл даьча «Джалка» совхоза дикагIа йолча доярка Шахидова Зарета дийцар юрта боахам дегIабоалабара хьакъехьа вай парте тIеххьарча хана тIаийца решенеш кхоачаш а еш дукхагIа хьайбай продукташ яхара тIехьа шоай совхозерча кхалнаха лоаттабеча къовсамах.

Валентина Гагановай дика гIулакх хьал а лаьца ший дикагIа йола доахана группа дIа а енна кхы группа хьаийцаяр Зарета, хIаьта дукха ха йоаццаш из группа а дикагIа яраштa хьалнийс а яь цкъа дахка доахан дола группа хьа а ийца цунна гIулакх деш я из.

Собране къамаьлаш дир иштта «Шалинский» совхоза свеклаш лелаеча звено звеньеваяс Т. Агатиевас, свинарка М. Кима. ЦаI шоллагIчоа тIехьа трибуна тIа бувл хьажкIаш, свеклаш лелаераш, хьайбай боахаме болх бераш. Шоаш деча къамаьлашца белгалдоах цар укх шера района юртбоахама болхлошта хьалхашка латта декхараш, уж кхоачашдара наькъаш.

Мехка дукха ялат, дулх, шура, кхыйола юрта боахама продукташ лургйолаш болх вIаштIехьбаккхар — из да парте ЦК мартовски Пленумо хьалхашка оттадаь декхар. Из декхар кхоачашдеча хьинаре дакъа лаца районера кхалнах тIахьехаш кхайкарал тIаийцар кхалнаьха собране.

Б. АБАЕВ,
КПСС Шалински райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

Дика вовз ветеринарни фельдшер Гудиев Султан Первомайски районерча колхозхошта. Из хьеж Орджоникидзе цIерахча, «Дружба» яхача, «Заря» яхача колхозий хьайбашка. Ветеринарни лоро де аьнна дарба дарал совгIа, каст-каста хьеж из хьайбашта лазараш хиннадий. Цо ший болх дика лелабарах из хержав Мужечарча юрта Совета депутаталла а.

Хьайбашта хулача лазараштa духьал хадданза къовсам лоаттабар — из да КПСС ЦК мартовски Пленумо хьайбай боахам дегIабоалабарах яь решенеш кхоачашъяра Гудиев Султана дIахо де лаьрхIар.

Сурта тIа: ветеринарни фельдшер Гудиев Султани, санитар Гандаров Ахьмади.

С. ХАКИЕВА сурти тексти.

Шортта комсаш хилийтара

Юрта боахама продукташ укх гаргарча хана алсамъяхара де дезараш дувцаш хиннача КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша дегаш гIоз а даьха, семилетка диълагIча шера доккхий декхараш тIаийцад Наурски района «Советская Россия» яхача комсий совхоза коллективо: 1239 гектара тIарча ерригача комсашта ханнахьа мел эша гIулакх де, комсаш нийлха йолаш цхьаккха моттиг ца хилийта, 300 гектара тIа керда гемеш йогIа, укх шера 3800 тонн комсий яккха.

Комсашта бIаьсти де деза балхаш кхоачашдара чуийнна къахьегаш ба хIанз совхоза комсаш лелаераш. ХIанзалехьа а лаьттах дIаехка йоахкачара хьалъяьхай 720 гектара тIара комсаш. 150 гектара тIара комсаш еIа йистеяьннай, Iурра денз сарралца комсий бешамашка балхаш деш ба совхоза беррига къахьегамхой.

Iан тIехь лаьттагIа дIаехкачара комсаш хьаяхара балхаш, 35—40 процент мара кара ца деш, тракторашца ду оаха. Къахьегама овсарле лакха хилара даькъе районе эггара хьалхара моттиг тха совхоза комсаш лелаерашка я.

Коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яккхара къовсам лоаттабу № 7 йола нов. Туркова Антонинас кулгалду бригада ерригa комсаш хьаяьха а яьнна, хIанз пайдана йоацараш дIайоахаш, керда гемеш йогIаш, комсаш хьалъехкаш я. Дика къахьегаш а дешаш а ба бригада членаш, бригадир ше Кубански юртбоахама института 2-ча курсе заочно дешаш я.

КПСС ЦК мартовски Пленумо чIоагIа лоархIам беш дийцар продукцега дIабода мах чухнахьа баккхара доп. Цу гIулакхa комсаш лелаеча массе бригаде хозрасчет хилийта соцадаьд тха совхозо, хIаьта из гIулакх практически чакхдаккха а доладеннад тхо. Алапешта луча ахчанна, комсашта еттача молхашта, инвентара, транспорта, кхыча материалашта къаьстта ший план хургья хIанз хIара бригада. Цох болх кхы а дикагIа тоалургхилар гуча да.

Комсашца деча дерригача балхашта кхы дIахо а механизаци е лерхI оаха: комсаш хьагучаяхара, хьалъехкара, яIара, юха дIакъовлара, иштта кхыча балхашта а.

Комсашта йогIаш йола гемеш дахчан хилар бахьан долаш шерра-шера дукха ахча доаде дезаш хул совхоз. 3—4 шу мара ца доаккхаш, йохкаяле дIайоал дахчан гемеш. Цу дахчан гемешта меттел аьшкабетона бечош йогIа лаьрхIад оаха. ХIанз тхога йолаш я 40 эзар аьшкабетона бечо, хIаьта укх бIаьсти оаха уж дIа а йогIаргья.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш дика Iома а яь, социалистически яхье хIанзалца шоаш лелаю хьалхара моттиг дIа ца хеца а мамогга дукхагIа комсаш яха а бIубенна къахьегаш ба совхоза болхлой.

А. СИТАК,
«Советская Россия» яхача комсий совхоза директор.

Хьалхара занятеш хиннай

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома решенех дикагIбарий балха говзал дIайовзийташ йола школаш хьайийлай Сунженски районе. Цу тайпара школа хьайийлай «Путь к коммунизму» яхача колхоза Я. Тимошенкос кулгалдеча звене. Ерригроссийски социалистически яхье хьалхарча мугIарех я из звено. 1961-ча шера 200 гектара тIа дIайийнача хьажкIий хIара гектара тIара 60,8 центнер фуалъяьха хьажкIаш яхарах РСФСР Министрий Совето 500 сом ахча а деннад звенона, хIаьта звено хIара члена «РСФСР дикагIвола хьажкIаш лелаерхо» яха наькха тIа йоаллаю значок а еннай.

Укх деношка эггара хьалха занятеш хиннай цига. «Путь к коммунизму» яхача колхозе баьхкар района хьажкIаш лелаеча механизированни звеной звеньевойш, тракторни бригадай бригадираш, района кулгалхой.

Боккхача безамца ладийгIар школе баьхкараша Серноводски юртбоахама техникума преподавателa И. В. Острикова йийшача лекцега. Цо дийцар хьажкIаш лелаяра агротехниках, хьажкIий биологически башхалонех, дIадувш дола хьажкIий фу мишта кийчде деза, иштта кхыдараш а.

Цул тIехьагIа практически занятеш йолаелар. ЦIи хезача хьажкIаш лелаеча Я. Тимошенкос ший участке хьахьекхар квадратно - гнездови хьисапе хьажкIаш дIаювча сеялка аппарата клапанаш нийса мишта лелае еза, кха мишта декъа деза, квадраташ нийсъеш бола аьшксаьрг мишта оза беза. Шаьрача лаьтта дика бIаргагора кIоаг чу хьажкIий фийгаш мишта Iочуух, квадраташ мишта хул.

Цига къаьстта уллача зIамигача участке квадратно-гнездови хьисапе хьажкIаш дIайийр.

Боккха пайда лургба цо школа механизаторашта. Укх шера хьажкIаш хьалкхееш чIоагIа накъа даргда царна цига Iомадаь хIамаш.

Цу тайпара занятеш хиннай XIX-ча партсъезда цIерахча колхоза хьажкIаш лелаеча механизированни звеношка а.

ДIахо хургйола занятеш дикагIбарий балха говзал дIайовзийтача школе хургья.

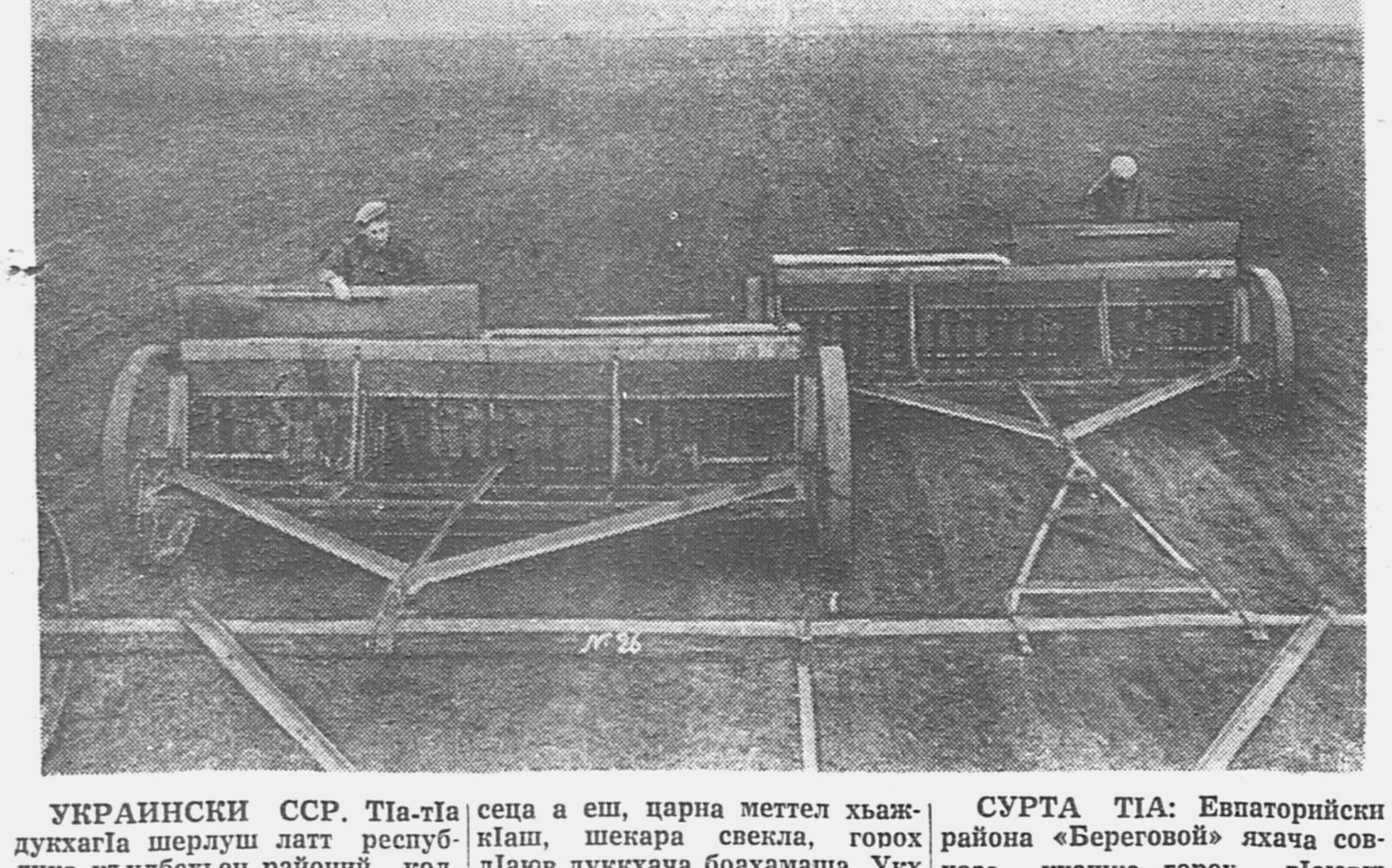
Цу тайпара школа хьаеллаpгья кастта XIX-ча партсъезда цIерахча колхоза шурий-товарни ферме а. Доахангара дукхагIа шура яккха Iомалургба дояркаш.

И. ГУЗЕЕВ.

Узбекски ССР. Ташкентски областа Верхне-чирчикски района «Коммуна» яхача колхозе дIадувш латт кIа. Хьалхашкахьа колхоза керттера агроном Кульманов Таджибайи (аьрдехьа) бригадни механик Юлдашев Талиби.

К. Разыкова сурт. ТАСС фотохроника. (Сурт хьаийцад телеграфаца).

УКРАИНСКИ ССР. ТIа-тIа дукхагIа шерлуш латт республика кълбехьен районий колхозашкарен совхозашкарен бIаьстан юхье кхашка деш дола балхаш. Эффект йоаца, кIезига хьувкъам луш йола культураш сеца а еш, царна меттел хьажкIаш, хьаьжа свекла, горох дIаюв дуккхача боахамаша. Укх шера дуккхаьша доккхийча лаьттагка горох кхеергья Крымски облаcта юрта боахама къахьегамхоша.

СУРТА ТIА: Евпаторийски района «Береговой» яхача совхоза хьажкIа горох дIаювш латт.

Г. Бородина сурт. ТАСС фотохроника.

ДикагIбарий опытах пайда эцаш

Тха звенос декхар тIаийцад: укх шера 200 гектара тIа дIайийнача хьажкIий хIара гектара тIара 65 центнер фуалъяьха хьажкIаш яха. Из декхар толамца кхоачашдара республика дикагIболча хьажкIаш лелаерий Мальсагов Османеи Кагерманов Оалхазареи балха говзал дикка хьаIомаяьй оаха. Цар беча балхага, цар доахача доккхийча толамашка хьажа, уж болча ваха вIаштIехьдаьннадац са, цхьабакъда, хIаьта а цар бечча тайпара болх бе лаьрхIад оаха.

Совхоза хьажкIаш лелаеча хIара звенона хьажкIаш хьалкхее къаьст-къаьста участкаш хьакъоастаяьяр дIадахача шера. Эггара хьалха даь хIама дар из тха совхозе. Шу хьалха кхыча тайпара вIаштIехьбаьккхабар из болх. Массаза а санна гурахьа звено члений спискаш увттайора, лаьтта мел да а дIаоалар. Ялат дIадийна йистеяьнначул тIехьагIа мара ший участок малагIа я хацар звенона. Цхьан участке ялат дIадувш цхьа звено хулар, хIаьта гIулакх деш — шоллагIаяр. Цунга хьежжа хьувкъар хьажкIаш а.

Кхыча тайпара вIаштIехьбаьккхаб из болх укх шера. Гурахьеи Iайи денз долалу тхо хьажкIаш дикка хьалкхеяра де деза балхаш де. Дика гIулакх дарга хьежжа мара хьувкъац хьажкIаш. Цудухьа соахка хьажкIаш чуийца мадаьллан ге а зябь аха доладелар тхо. Ца оахаш йисанзар лаьттан цхьаккха чIегилг. Дерригa лаьтта 25—27 сантиметр кIоарга аьхар. Беча балхага хьожаш вар хIара звено член. Цу участке хьажкIаш хьалкхее езараш шоаш болга кхетадора цар. ХьажкIаш дикка хьувкъийтара дика а ханнахьа а тоаде деза лаьтта. Iай тхоай беррига низ тIабахийта къахьийгар оаха кхашка органически удобренеш ехкаш, хIана аьлча лаьтта хьаьна хиларга хьежжа мара хьувкъац хьажкIаш. Удобренеша дикагIа хулийт овлаш, хIаьта лаьттанцара эшаш йола хьоанал хьаувзаш долча овлаш тIара мордаш дикагIа тоа а ду. Къаьстта дика хул овлаш органически удобренеш ехкача, хIана аьлча цунца цхьана лаьттах тох дукха хьаьна хIамаши хьажкIашта чIоагIа эша микроорганизмаши. Февраль бутт йистебоаллаш кхашка моттигера удобренеш яхка йистедаьлар тхо. Тха отделене механизатораша ший ханнахьеи дикеи тоаяьй юртбоахама техника.

КПСС ЦК мартовски Пленум хиннача деношка бIаьстан балхаш дIадоладаьд тха звенос. КПСС ЦК Пленума сийна яхье а баьнна, тха звено механизатораша нормах 27 гектара тIа баккха безача 40—45 гектара тIа боаккх макха. Масала, тракториста Белхароев Хьажбикара хIара дийнахьара нормаш 130 процент а кхы совгIа а кхоачашъю.

Квадратно - гнездови хьисапе хьажкIаш дIае Iомалуш хIанз хан-ханнахьа занятеш хул звено члений. Дерригa ялат ВИР-42 яхача дика цIендаьча фуца мара дIадуврдац. ДIадувча ялата тIеххьа минеральни удобренеш ехкаргья. Шоаш тIаийца декхараш сийленца кхоачашдара а хьажкIаш хьалкхееш хьалхле лелаечар мугIарашца хилара а шоай низ а хьинар а ца кхоадеш къахьег звено беррига членаша.

Хь. ГЕТАГАЖЕВ,
«Ингушский» совхоза хьажкIаш лелаеча механизированни звено звеньевой.

Доазол дехьара

Дерригача лаьттан тІа машар Іалашбе

Н. С. ХРУЩЕВА КЪАМАЬЛАХ ЯЬ ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА ОТКЛИКАШ

СОФИЯ. Ший къамаьлаца чІоаггІа дог тешадеш Н. С. Хрущева хьахьеккхар, хІанзарча дунен алхха цаІ мара йоаца альтернатива герз дІадоаккхилга, ядерни тІом ца хулийтилга хилар, яхаш язду «Отечествен фронт» яхача газето тахан БТА агентства хьайийшача ший редакционни статья тІа, Советски правительствана керте латтачо хоржамашта хьалха даь къамаьл доашхаш.

Хьожаяьчча моттиге кхетийта йиш йолаш а радарнии кхыйола тайпеи установкашка хІама дуларгдоацаш а йола керда ракета хьаяьй советски Іилмахоша, яха хоам белгал а боаккхаш газето йоах, цо керда тешам лу машара. Цхьабакъда, йоах газето, тІема совле шийгахьа хиларах шийна гІойле лехаш яц Советски Союз. Нийсса кхыча тайпара да цунна хетар, цо цІаькха а предложенеш лу массане а цІендаь герз дІадаккхара. Доацарех ца тешача хІара саго боаггІача тайпара мах ца бича яргьяц из позици.

ПРАГА. Дика къамаьл дар 16 марта вайна массанена хезар, яхаш язду «Замедельске новины» яхача газето. СССР Министрий Совета Председатела харжархошта ше даьча къамаьлаца дийцар дунен халкъашта юкъера лоархІамегІа мелдола дешаш. Н. С. Хрущева цу тайппара хоам бир, хІанзалца мел хиннача герзел тІехдола керда герз Советски Союзага хиларах. Массанена дика ховш да, ядерни герз хьожадаьча дІакхоачадара эггара тешамегІа йола средство — низ бола континенташта юкъера ракеташ алхха СССР-га хилар. ХІаьта а, шеко йоацаш низа совле шийга йоллашехьа а, Советски Союз массехк шу хьалхагІа санна тахан а кийча я из дерригa герз океана чу дахийта, нагахьа санна массане а цІендаь герз дІадаккхара хьакъехьара цун предложенеш чакхйоахе.

Н. С. Хрущева дешаш, массаза а санна, цІена, къайлагІа хІама доацаш, духхьал дувцаш дар, яхаш язду «ПаргІата дош» яхача газето. ЛерхІар кхоачашдарга хьоча наькъ тІа советски халкъа нийслургйола халонаш къайла яхьанзар Н. С. Хрущева. Советски халкъо яьхача лакхаленашкара коммунизма, эггара нийсхо йолашагІеи дикагІеи йолча общественни строя, белгалонаш хІанзале а къаьгга бІаргагуш хиларах цу цхьан ханна доккхал деш дар цун къамаьл.

БЕРЛИН. Германски Демократически Республика общественноста керттера уйла тІайохийташ да г. Москван Калинински хоржама округерча харжархой собране Н. С. Хрущева даь къамаьл. Н. С. Хрущева ший къамаьлаца цІаькха а бакъдир тІема кхерам дІабаккхарга дог доахилга герз дІадаккхара хьакъехьа соглашени яра наькъаца мара кхоачашде йиш ца хилар, аьлар ТАСС-а корреспондентага ГДР Министрий Совета председатела заместитела, либерально-демократически парте председатела Макс Зурбира. Къаьстта белгалдаккха безам бар са, аьлар М. Зурбира, герз хьаделга соцадар дІадехийтар духьа Н. С. Хрущева дунен халкъашка тІахьехам баь хилар.

Германски деша хьакъехьа Советски правительства лаьца никъ могабу ГДР-е бахача наха, аьлар дІахо М. Зурбира. Н. С. Хрущева чІоаггІа могайир вай республика политика а цун толамаш а, хІаьта Советски Союзо дІахо а из политика хьаллоаттаергхилар белгал а даьккхар.

РАНГУН. Бирмански газеташа кепа теха араяьккхай харжархоща вІашагІкхийттача хана Н. С. Хрущева даьча къамаьла изложени. «Глобальни ракета я Советски Союза. Герз дІадаккхара мара могаргдаш ядерни тІом ца хилийта. Коммунизм котъяргья. Хрущева хьахойт, Россеца тІом хьоабар ше шийна герз тохара нийсса хургхилар» — йоах керте даьча дуккхача йоазоша.

Моттигерча кепа йоазонс къаьстта белгалдоаккх, ядерни герза деш дола тохкамаш сихагІа соцаданза а массане, цІендаь герз дІадаккхара проблема къоастаянза а яргйоацилга, Н. С. Хрущева хьахьекха хилар.

(ТАСС).

ФРАНКО-АЛЖИРСКИ СОГЛАШЕНЕШ

ЖЕНЕВА, 19 март. (ТАСС). «Эвиане яьча соглашенешка белгалъяьй чакхъяха гІерташ вай бархІ шера къовсам лоаттабаь принципаш. Вай лоаттабеча къаман-кортамукъален къовсамо лерхІараш кхоачашхулаш латт», — аьлар ханна йолча Алжирски Республика правительства делегаце викало Р. Малека селхан бус Обонне (Женевера шовзткъа километр гаьна Женевски озера йистерча швейцарски берда тІа) хиннача пресс-конференце. Кепа йоазон, радио, кинохроника, телевидене викалаша чІоагІа уйла тІайохийташ хиннача цу пресс-конференце Р. Малека хьабовзийтар эвиански переговораш чакхйоаллаш ханна йолча Алжирски Республика правительстван французски правительстван викалаша тІанийцача юкъарча деклараце чулоацам.

Юкъарча деклараце тІа хьахьекхад, переговораш еча хана шаккхе оагІув тІасецача соглашеней маІан. Цу соглашенешка белгалдаьд самоопределене наькъаца ший лоІамерен суверенни йола ший пачхаьалкхе хьалъяра алжирски халкъа хиланза баргбоаца тешам лулга а ший лоІамерча Алжирски Республиканеи Франценеи юкъе барт-цхьоагІон гІулакхаш леладелга а. Кхаь беттагара ялх беттага кхаччалца йІаьхлургйолча, дов соцадараи алжирски халкъ ший лоІаме далара хьакъехьа референдум чакхъяккхаран юкъерча юкъагІа Алжире доал дергда ханна йолча исполнительни органо.

Эвиански соглашенешка хьежжа амнисти яла еза французски набахтенашка Іазап озаш боахкача алжирски патриоташта.

Юкъарча деклараце тІарча Алжир ший лоІаме хилийтарен Францеца цо барт-цхьоагІон гІулакхаш леладарен хьакъехьарча керта тІа белгалду, «Алжирски правительства мехка чухьеи арахьеи ший суверенитет йизза чакхйоахаргхилар».

Алжирера французски эскараш, дов сецача денз тІа-тІа кІезиг а деш, юххера а Алжирера дІадугаргда.

Французски компарте Политбюро заявлени

ПАРИЖ, 19 март. (ТАСС). Французски коммунистически парте Политбюрос чІоагІа раьза хинна могаю тІом соцабара хьакъехьа яь соглашени а Эвиане хиннача переговорашка яь кхыйола соглашенеш а. Цу соглашенеша хьабелл Алжире машар оттабарга, Франценеи юххера а ший лоІаме хила тарлуш йолча Алжираи юкъе доттагІлени барт-цхьоагІони керда гІулакхаш оттадарга бода никъ, йоах Французски компарте Политбюрос яьча заявлене тІа.

Заявлене тІа белгалду Алжире тІом дІаболабеннача хьалхарча деношка денз Французски коммунистически парти кортамукъале ехаш долга алжирски халкъо яхар хьаллацара тІехьа хинна хилар.

Ханна йолча Алжирски Республика правительствана гонахьа кхотаденнача алжирски халкъа мегар ший къаман-кортамукъален эскарца цхьана турпалера къовсам лоаттабари цо лайна халонаши бахьан долаш из исторически котало яккха.

Алжирски халкъо яьккха котало, йоах заявлене тІа, цу тайппара алжирски дош машарца къоастадара тІехьа къовсам лоаттабаьча Франце болхлой классеи халкъеи котало а я. Из цу тайппара дерригача дунен тІарча машар безаш мел долча низий котало а я.

Французски коммунистически парте Политбюрос машар безаш мел дола низаш тІахьех Эвиане яь соглашенеш йохае дагахьа леладу гІулакхаш чакхца далийтар духьа цІаккха фийлал лаьгІ ца йолийташ хилара. ПаргІатон, нийсхон, шоайла вІаши сий дара ларда тІа латта керда гІулакхаш оттаданза даргдац французскии алжирскии халкъашта юкъе, йоах заявлене тІа.

Роза-хьехархо

Школа. Берех хьалйизай коридор, школа ков, гІараш ю. Ловзаш, делаш да бераш. Гургал техар. Бераш классашка дІачудахар, сатийра. Бе журнал а доаллаш, учительскера хьаара а яьнна, шорттана боларах коридора чу гІолла Іойолаелар Іаьржа керта кІажараш йола йоІ. Болар шортдича, из юхасецаш санна хеталора. Шортта дІатІа а яха, наІара ко бе деллар цо. Чехкка-чехка детталу дог, бос бахаб. ХІанз гІалгІай къона йоІ классе дІачуяргья. Дуккхача берий бІаргаш хьежаргда цунга. «Фу дувцаргда аз уроках? Классе дІачуяьлча, аргда аз: «Марша доагІалда, бераш!» ТІаккха дІахо?..» Иштта хетар къонача хьехархочоа гІалгІай йоІа Аушева Розайна, ше хьалхарча урока чуйодача хана.

— Ма кхера хьо, хьона ца хеттача бесса дика чакхъяргья урок. Хьалхара урок луш, массаза а иштта хул, — йоахар Розайга хьехархоша. Дика чакхъяьлар Розай хьалхара урок.

— Эггара хьалха болх бе хала дар сона, бакъда, школерча хьехархой новкъосталца балхах кхийтар со. Аз баркал оал царна, йоах Розас.

Школе деша ягІача хана безабелар Розайна хьехархой болх. Итт класс яьккхача пединститута исторически факультете деша яха, аьнна, соцадир Розас. Вступительни экзаменашка мамогга кийчлуш яр из. ДІайолалургйий-хьогІ сона, яхаш саготдеш, кхераш дІатІаяхар Роза хьалхарча экзамена. ТІеххьара экзамен дІа а енна, институтера ше хьаараяьлча, доккха садаьккхар цо... Дукха хана денз Аушева Розайна дагадаьллар кхоачашхилар. Лекцешка ягІа Роза, цхьа дош тувла ца долийташ, лекторо хьаяхар дІа а яздеш.

ХІанз Нохч-ГІалгІай пединститута 4 курсе дешаш я Роза. Институте гІалгІай йоІо Іомабу английски мотт, эрсий мотти литературеи. Цу диъ шера дика дешаш хьайоагІа Роза. Зимни экзаменационни сессех тІехдика экзаменаш дІаелар цо. Комсомолка я Роза. Институте юкъарча балха тІа дика дакъа лоац. Ший дешар юкъах ца дуташ, школе хьехаш а я из. Болх а дешар а цхьана тарде низ дІакхоач Розай, дешарах дика кхеташи хьинар долаши из хиларца.

Лохерча курсашка дешача хана, школашка практике ихар Роза. Цига урокех ягІаш Іомалора из берашта мишта хьеха деза, урокашта мишта кийчъяла еза. Хьехархоша луча урокашка уйла тІаяхийта ладувгІар, берий лагере 2 бетта практика дІахьош яр Роза. Цига дика Іомабир цо берашцара воспитательни болх, берий оамалаш яйзар. Ала деза, институте эрсий мотти литературеи, иштта кхыдола предметаши дика хьийхар Розайна. Уйла тІаяхийта Іомадора цо шийна хьахьехаш дола предмет. Цо Іомадаьр балха яхача накъа даьлар цунна.

ХІаьта а хьалхарча юхьигах хьеха хала дар къонача йоІа. Ше ца кхетадер дІахатта эхь хеташ, юхагІертар Роза. Барт тайна йолча хьехархой коллективо новкъостал дир къонача хьехархочоа. Урокашта конспекташ язъеш, дешара планаш увттаеш новкъостал а деш, болх дІабовзийтар. XXII съездо баьча соцамо, съездо оттаьча кердача Программо доккха бехктокхаме декхар тІадиллад хьехархошта, коммунистически хьехамца балха, вахара хьаькъал а луш, къона тІехье — коммунизм хьалъергьяраш кийчбе.

Из декхар кхетадеш балха къахьег Розас. Шийна ца ховр опыт йолча хьехархошкара хьаІомаду цо. Балхаца цхьацца кхоачамбоацараш нийслу наггахьа, хІаьта а бераш дезаш, уйла тІаяхийта Іа болх бойя, дІадоал уж кхоачамбоацараш, йоах Розас. № 21 йолча школе хьехаш я Роза. Цо хьех 6 классерча берашта английски мотт, эрсий мотти литературеи. Бакъда, болх беи дешеи хала да. Балхара чуеча, кхоанарча урокашка кийчъяла а ший дешар Іомаде а деза цун. Цхьаккха минут зехьа ца йоаеш, уйла тІаяхийта деш Розас. Цудухьа уж ши гІулакх кхоачашдулу цунга.

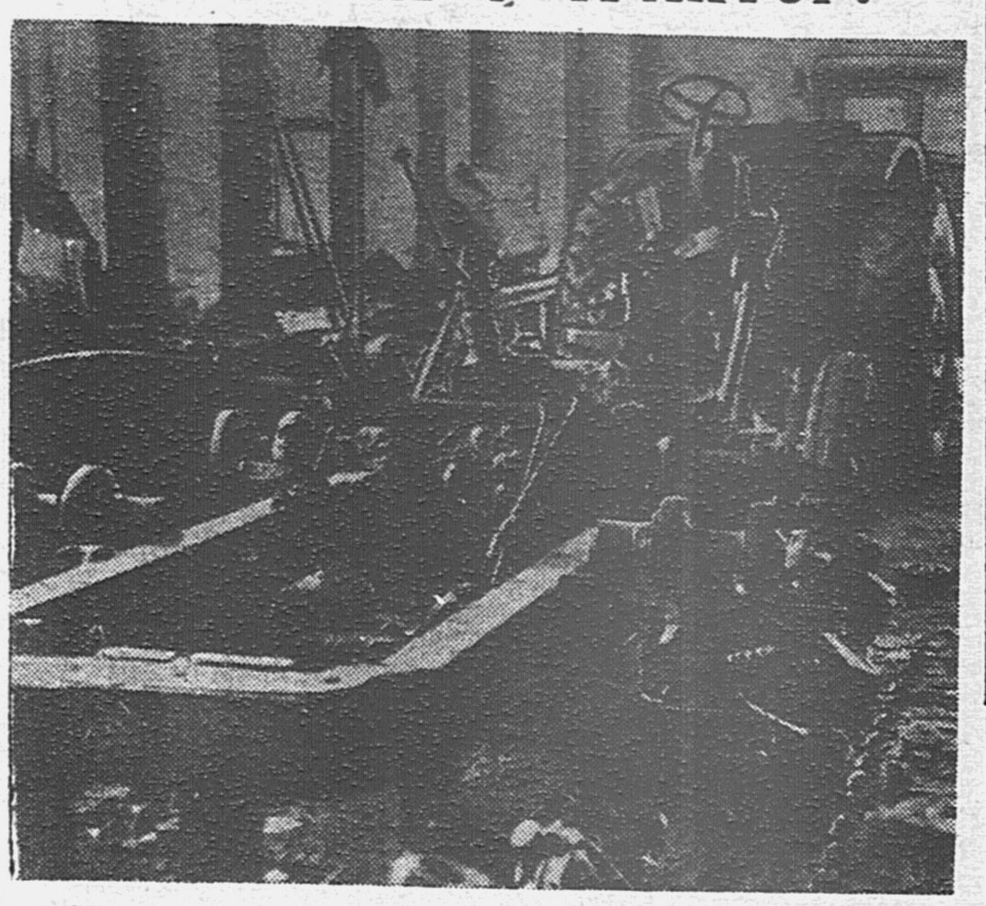
Хьехархой болх сийлахь лоархІ вай советски мехка. Хьехархой ба вай хьалкхувш йоагІа къона тІехье коммунистически хьехамца кхеераш. Хьехархой балхаш деш, дуккха гІалгІайи нохчийи мехкарий ба. Ший боккхагІа болча йижараша дІахьоча бакъахьарча наькъ тІа Аушева Роза а яьннай. Берашта хьехар, царца цхьана хилар — Розайна ловш а дезаш а да. «Сай ираз корадаьд сона», — йоах Розас. Хьамсарча берашта хьехар — доккха ираз да а да!

Тхона а хет, Розайна ший ираз корадаьд, аьнна. ДІахо кхы а дикагІа хьехара болх тоабергба аз, уйла тІаяхийта дешаргда, йоах Розас.

Ше каралаьца никъ дІабахьа низ кхоачаргба Розай! Оаха дег тІара къоабала бувц, Роза, Іа каралаьца никъ!

Пединститута 5 курсера студенташ:
І. БЕРСАНОВ,
Б. КОСТОЕВ,
Хь. БАЛАЕВ.

ХІАНА ЕХАР ТРАКТОР?

«Миска трактораш»... Цу тайпара трактораш я МагІалбика районерча «Ингушский» совхозе. Иштта уж хилар дика ховш ба совхоза директор нов. Умаров, керттера инженер нов. Баранченко.

ХІаний уж «миска»?...

1961-гІча шера ноябрь бетта мастерске ремонта йоалайир МТЗ-5 яха № 53 йола трактор. Сихха вІашагІъяьккхар из мастерске хьачуноаллашехь. Шиший метте Іойиллар хІара оатхал. Цунна гонахьа гулбелар механизаторaш, доаггІача бесса дерригa а техкар. Гучадаьлар лоадам боацца оатхалаш хийцача, из трактор хайра хІама де дезаш йоацилга. Ремонт яра дукха хІама эшаш а яцар из.

Цхьабакъда, вайна хеттача бесса чакхдаланзар гІулакх. Цхьа бутт... ши бутт... кхо бутт, кхы а массехк бутт а баьлар.

Ремонт яр меттахьа даланзар. ХІара дийнахьа инженер волча а директор волча а ихар цу тІа болх беш хинна тракторист, дийцар цо трактора де дезар дукха хІама доацилга. «Чу а вахе, Іоха, эшшача хана оаха хьавехаргва хьо», — салар кулгалхоша.

Чувахар тракторист. Кхыча механизатораша лаьрхІар цу тракторах йоахка оатхалаш шоай тракторашта дІайохка. Эггара тІехьа а № 53 йолча трактораx цхьа рамеи кІезига - дукха оатхалаши мара хІама йисанзар...

Цхьа ха яьлча, кхы ше хьа а ца вийха, юхавера № 53 йолча трактора тІа болх беш хинна Хидиров Ахьмад. Ийрча сурт дар цунна дайнар. Дог ийшар Ахьмада. Кхы фу дергдар цо?.. Совхоза механик Саутиев Іаддалсалам волча а вахар из. Цо а даьзар хІама.

Дукха ха йоаккхаш ремонта а лаьтта, араяьлар мастерскера № 20, 22, 27, 11 йола трактораш. Кхы а де дезаш дукха балхаш да царна механизатораша яххашехь а, техникана ремонт елга сиха лелалитар духьа, уж араяьхар керттерча инженера Баранченко Георгий Васильевича. Цу гІулакха раьза хилар совхоза директор Умаров Шахмарза а.

КІезиг-дукха болх баьчул тІехьагІа юха а мастерске кхаьчар трактораш. № 53 йола МТЗ-5 яха трактораx хиннар хилар царех а. Сурта тІа гуш я № 22 йола трактор. ШоззлагІа ремонта енай из укх Іай. Гой шоана фу йисай цу трактораx. Иштта я кхыяраш а.

ТІаккха «миска» еций ДТ-54 яха трактори «Беларусь» яха 4 трактори.

Къамаьл чакхдоаллаш цхьаькха а ала безам ба са, шоаш леладу гІулакхаш гучадаха механизатораш белча, керттерча инженера нов. Баранченкос балхара дІабсахаргба яхаш, царна кхерам тувсалга. Из кхы а вогІа да.

Дукха ха йоаццаш инструментальщика Нашхоев Хьумада совхозерча кхоачамбоацарех лаьца заметка язйича, из тІа а вийха, цо аьлар: «Хьона хьан еннай заметка язъе бокъо? ДІаховлда хьона а кхыча болхлошта а нагахьа санна кхы цу тайпара хІама шугара доале, шоаш балха хургдоацилга».

Еха латтача тракторел дукхагІа дагабоахк «Ингушский» совхоза кулгалхошта уж хьеераш.

Х. ХАМЗАТОВ.
И. ПЛИЕВА сурт.

США мехкдаьтта монополеша Къилбаседа Африке лелаю экспанси

Мехкдаьтта доаккхача США сутара монополеша, капиталистически дунен дуккхача мехкашка мехкдаьтта доахаш балхаш ду шоашта дуккха пайдаш а доахаш. Дукха ха йоаццаш, дуккха мехкдаьтта доалла моттигаш гучаяьнна, Сахара яха пустыня а шоай караерзае йолаеннай США мехкдаьтта компанеш. Къилбаседа Африка территоре дикка доккха дакъа дІалоац Сахара, хІаьта цу пустыне мехкдаьтта доаллача моттигий дукхагІа йола районаш Алжира чуйоагІаш а я. Алжирски Сахаре мехкдаьтта хилара даьча тохкамаша хьахьокх цига из Іалаьмате дукха хилар. Духхьал Хасси-Мессудана юххерча мехкдаьтта доаллача цхьан моттиге, хетачох, миллиард тонн гаргга мехкдаьтта доалл.

Африка цу йІаьхийча района эксплуатаци е гІертилга да, французски колонизатораша дукха цІий мехкадеш цига тІом лелабара керттера бахьан. Ший кортамукъале бахьан, ший Іглама рузкъашта ше доал дергдола бокъо яккхар духьа алжирски халкъо хала къовсам лоаттабу бархІлагІа шу да. Колониальни къиза низаш дарахи французски бІуца хиннача тІемашкеи цхьа миллион гаргга алжирец веннав. Цу Іалаьмате доккхийча хатараша бакъду боливийски тохкамхочун Серхио Альмараса дешаш: «Мехкдаьтта доалла цхьаккха а мохк бац дунен тІа цун истори цІеша ца дузаш».

Алжирски Сахаре Іалаьмате дукха мехкдаьтта хилар гучадаларо, французски ультраколониалистий гІозарашта торо елар «Франце тІехьале—Сахара я» яхача шовинистически тезиса дукхагІа пропаганда яра пайда эца.

Цхьабакъда, французски капиталистий низ кхачанзар монопольни хьисапе Сахара «кареерзае», Американски а английски а мехкдаьтта компанеш сахарски мехкдаьттана юкъе яххкийта езаш хилар уж. Из цхьадолча политически гІулакхашца дувзаденна а дар. Американскии английскии компанеш Алжира Сахарерча мехкдаьттана эксплуатаци е юкъейитарца, французски империалисташ гІертар Алжирера шоай колониальни политика США-и Англеи правительствашка хьаллацийта. «Сахарски мехкдаьтта хьадаккхара, дІадахьара мел эшар Іалашделга Франце гІулакх а да Малхбузенна хьаштдолаш а да» президента де Голла яхача хана цунна дагадаьхкараш французски, американски, английски, малхбузенгерманcки мехкдаьтта монополей «юкъара хьашташ» дар.

Алжира мехка тІом хиларо корзагІъяьха хьувзац США монополеш Алжирера шоай гІулакхаш чехкка кхоачашдеш. «Юнайтед Стейтс ньюс энд Уорлд рипорт» яхача журнало белгалдаьккхача тайпара, уж дага я «Сахаре гучаяьхача мехкдаьтта доаллача моттигашкара кІезигагІа даьккхача а миллиард баррель (1 баррель 159 литр гаргга я) мехкдаьтта» даккха. Французски фирмаш а юкъе йолча мехкдаьтта консорциуме «Синклер петролеуми» «Ньюмонт майнинги» яхача американски компанешка дикка доккха дакъа акцеш кхаьчай — 45 процент. «Франсес де петроль» яхача французски компанеца цхьана эггара дукхагІа мехкдаьтта доаллача районе йоккха моттиг хьалаьцача «Стандард ойл компани оф Нью-Джерси» яхача Іалаьмате йоккхача рокфеллеровске корпораце шийна 50 процент акцеш а яьха ший гІулакх дика тоадаьд. Алжирски Сахаре американски компанеша дІалаьцача концессей ерригa майда 100 эзар квадратни километр гаргга я.

Алжире шоай Іалаьмате йоккхий концессеш хилар бахьан долаш, американски мехкдаьтта монополеш хьаштдолаш я алжирски дош колонизаторашта бакъахьа долча тайпара «къоастаде». Цар дика кхетаду, алжирски халкъ полуколоне хьала тІа хилча цуннеи цун Іалама рузкъаштеи эксплуатаци е а довха а аттагІа долга.

«Юнайтед Стейтс ньюс энд Уорлд рипорт» яхача журнала яххача тайпара «дерригача дунен мехкдаьтта стратеги хувца мегаш йола мехкдаьтта бум» дегІайоагІача Ливе а чІоаггІа «болх беш» я американски монополеш. Мехкарча мехкдаьтта доаллача моттигий ерригa а йиъ зона гаргга дІалаьцай дукха мехкдаьтта доаллацарча цар концессеша. «Стандард ойл компани оф Нью-Джерси» яхачун филиал йолча «Эссо стандард оф Либия» яхача компане мехкдаьтта доаккха моттиг 82204 квадратни километр я. Иштта Іалаьмате йоккхийча концессей участкаш дІалийцай «Амерада петролеум корпорейшн», «Континенталь ойл компани», «Огайо ойл компани» яхача американски компанеша а. Дикка йоккхий участкаш ший бе ехкай «Калтекс» яхача корпораце а. Кхыча мехкашкарча компанешка кхаьчача концессей ерригача а майда (700 эзар квадратни километр) 80 процентал дукхагІа дола дакъа американцашка кхаьчад. «Франсез де петроль» яха французски компании «Англо-саксон петролеум компани» яха английски яри лоадамбоацаш йолча концессей участкаех кхоачамбе безаш хилар. Ливе концессеш Іалашъе итальянски компанеш а еннаю (шоллагІа дунен тІом хилалехьа Ливи Итале колони хиннай). Цхьабакъда, цох хІама хиланзар. Итальянски предпринимателаш дІалувца гІийрта концессаш, США низбарах царга а ца луш, американски корпорацега ялар. Низ кІезигагІа болча итальянски капитала тІехьашка дала дийзар. Цу тайпара США магнаташ керте эттар Ливера мехкдаьтта даккхара а цунна тохкам бара а.

ЧІоаггІа «болх беш» я американски компанеш Тунисе а. «Стандард ойл компани оф Нью-Джерси» яхача рокфеллеровски компане «Эссо стандард оф Тунишиэ» яхеи «Сосайти медитэрэниеи де петролс» яхеи ший зІамагІа йола компанеш вІашагІъеккай цига. Керттерча даькъе мехкдаьттан тохкам беши из дохкаши йола «Галф иксплорейшн компани оф Тунишиэ» яха компани вІашагІъеллай меллоновски «Галф ойл корпорейшн» яхачо. Кап Бона районе 30 эзар квадратни километр йолча майда тІа мехкдаьттеи йоага газаши йоаха концессеш лелаеча «СНАП» яхача мехкдаьтта треста 65 процент акцеш я цу корпорацега.

ПайданегІа йола концессеш Іалашъяра американски мехкдаьтта компанешта новкъостал ду пачхьалкхен департаменто. Тунисерча американски посола Джонсона аьлар, Тунисски правительствана эша ахча дала йиш я мехка къулба-малхбузен мехкдаьтта концессеях. Цо из аьнна дукха ха ялалехьа «Конорада петролеум корпорейшн» яхача американски компанена 28 эзар квадратни километр йола йоккха концесси елар мехкдаьттана тохкам бе.

Керттерча даькъе Марокке мехкдаьттана тохкам беш йолча США мехкдаьтта монополей лоархІам а иштта дегІабоагІа, «Стандард ойл компани оф Нью-Джерси» яхача корпораце «Эссо стандард оф Мэрокко» яхеи «Сосайти эноним мэрокэнле битум» яхеи филиалаш я цу мехка. Иштта американски «Сокони вакуум ойл компане» тІахьожам лелабеш я «Индастриэл дэс петролс де Африка» яха къилбаседаафрикански компани а.

Марокке шоай предприятеш яьккхача кердача мехкдаьтта компанешта юкъе цІи яккха езаш я «Мэй флауэр оф Тексас». Хамада-Драи Кем-Кеми яхача районашка мехкдаьттана тохкам бе концессеш еннай «Амбасадор ойл корпорейшн» яхача техасски компанена.

Туниса, Ливена, Мароккана ше деш долча экономически новкъосталах США правительства ду американски мехкдаьтта компанешта шоай операцеш чакхъяха дикагІа дола хьалаш Іалашдара. «Аль-Амаль» яхача ливийски газето белгалдаьккхача тайпара, США цу мехкашта качъехк «американски капиталаш лораяра хьакъехьара соглашенеш», из да США правительства американски компаней хьашташ фактически лорадеш хилар. Цу гІулакхо цІераш яьха компанеш ший тайпарча экстерриториальни хьала тІа оттаю (хьачу яхьача оборудованена тІера пошлина яккха, цар гІулакхаш дувца моттигерча судий бокъо ца хилар), США правительствана торо лу моллагІа къовсам иккхача «законаца» а долаш цу мехкий чурча гІулакхашта юкъе лелха. Цу наькъаца, монополистически капитала викалаша пачхьалкхен аппаратах пайда эц шоай бІеха гІулакхаш кхоачашдара.

Мамогга дукхагІа пайда баккха гІерташ, цу мехкашка бахача наха къахетам боацаш эксплуатаци ю американски цІиймергаша. Мехкдаьтта промыслэшка беча халача балхах Іалаьмате кІезига алапи тел, дуккхача мехкашка укхал кІезигагІа алапи ма телалда аьнна оттабаьча боарамал а кІезигагІа да из. Болх бе моттиг йоацаш дуккха нах хиларах пайда а эцаш, американски предпринимателаша балхара дІабоах 1958-ча шера апреле «Эссо стандард оф Либия» яхача компане даьча тайпара» шоашта хьаштдоаца болхлой, — наІараштa ара-м болх бе безам бараш дуккха а ма бий.

Африка цу даькъ тІа США мехкдаьтта монополеша еча экспансе хІамай маьхаш лакхдаьд, кхыдола зуламаш даьд. Цунах хетта «Юнайтед Стейтс ньюс энд Уорлд рипорт» яхача журнало яздаьд «Городий йистошка буний хьисаперча цІенолгий районаш дегІаяьхкай. Кхачани барзкъийи маьхаш лакхденнад, чІоаггІа лакхденнад квартирий маьхаш.

Цу тайпара, американски капитал юкъеяхаро кІоаргъю Къилбаседа Африка мехкашкара экономически халонаш. Цудухьа къилбаседаафрика къона пачхаьалкхенаш тІехь-тІехьагІа чІоагІагІа кІалхарйовла гІерт экономически гІабашта. Шеко йолаш дац цу мехкашкара къамий болам американски монополей низашта духьали Къилбаседа Африке США леладу экспансионистий гІулакхаш дІадаха гІерташи хилар.

Л. ШОКИН.

НАЛЬЧИКЕРА ХЬАЬШИЙ

Къилбаседа Кавказерча вошал долча республикашта юкъе дика Іаьдал а хинна дІаэттад шоайла концерташ хьокхар, радиои телевиденеи гІолла къамаьлаш дар. Укх тІеххьарча хана Нохч-ГІалгІай мехка хиннаб Къилбаседа-ХІирийи, Дагестанеи, Карачаево-Черкесеи мехкашкара культура болхлой, артисташ, писателаш, поэташ.

Укх деношка вайцига хилар Кабардино-Балкарера баьхка радиовещанеи телевиденеи комитета болхлой: редактораш, режиссераш, диктораш. Царца бар Кабардино-Балкарера дикагІа бола писателаши поэташи: Кешоков Алим, Кулиев Кайсын, Шогенцуков Адам, поэтесса Балкарова Фаусат. Писателашца бар цІи хеза иллиалархой: Шериева Ирина (РСФСР заслуженни артисткеи Кабардино-Балкарски халкъа артисткеи), Пачев Ахмет (Ленинградерча консерваторе студент).

Кабардино-Балкарерча хьаьшаша Грозне ши ди даьккхар. Уж хилар городерча исторически лоархІам болча моттигашка, театрашка.

ШоллагІча дийнахьа Нальчикерча хьаьшаша телевидене гІолла хьахьекхар дика чулоацам бола «къамаьл деш а дІахьокхаш а я Кабардино-Балкаре столица Нальчик» яха программа.

Б. ЧАХКИЕВ.

Городера къона спортсменаш кІувса тІа

«Красный молот» завода спортзале чакхъяьлар Грознерча къонача спортсменашта юкъера кІалкхетаргах латара йола яхь. Яхьа юкъе дакъа лоацаш бар «Къахьегам», «Спартак», «Локомотив». «Къахьегама резерваш» яхача а иштта кхыча а обществай 170 спортсмен.

Мехкдаьтта техникума студент М. Султыгов летар («Къахьегам» яха общество) В. Виноградовца («Къахьегама резерваш»). Султыгова 57 секундах ши пхандар лаьттах а тохаш Іовиллар Виноградов.

Города чемпионаш хилар: Х. Дсупов, Т. Саралиев («Къахьегама резерваш»), А. Зубайраев («Буревестник»), С. Абдухаджиев, М. Дахкилгов, М. Султыгов, Х. Кузнецов («Къахьегам»)

Сакъердаме чакхдаьлар классически латар а. Цу латарах чемпионаш хилар В. Пашаев, С. Шахгиреев, В. Адулаев, Д. Абдулхаджиев, («Спартак»), С. Довидян, В. Манафов («Локомотив»), В. Юсупов, С. Джамалуев («Къахьегам»).

Ший лоІамах долча латарах хинна яхь къаьстта дикагІа а сакъердамегІа а чакхъяьлар дай дегІамаш долчарна юкъе. Чемпионаш хилар: И. Магомедов, И. Гайдаров, А. Музаев, Джургаев, Т. Шовхалашвили, Х. Герзалиев, Ю. Гвоздюков, Кортокошвили.

ВІашагІъеллай РСФСР къулбехьарча зоне хулача яхье дакъа лаца Астрахане яхийта сборни команда.

К. МУСАЕВ,
СССР спорта мастер.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цІерахча кинотеатре
Йоккха зал — «Тха улица».
Доралу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗІамига зал № 1 — «Тха улица».
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗІамига зал № 2 — «Тха улица».
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗІамига зал № 3 — «Тха улица».
Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре.

«Тха улица».
Долалу: 9, 10.45, 12.30, 2.15, 4, 5.45, 7.30, 9.10.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦІеча фронтовикий улица, 15, Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цІерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.
Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ05040, Заказ № 1762